

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Центр професійної та післядипломної освіти
Кафедра управління імені Олега Балацького

Шифр _____

Наказ ректора про
затвердження теми

«До захисту допускається»
Завідувач кафедри
_____ І.І. Рекуненко

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

***«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ В СФЕРІ
БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ»***

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньо-професійна програма «Державна служба»

Студента гр. ДС.мз-01с/2

Алексеєнко Віталій Віталійович

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр.

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Алексеєнко Віталій Віталійович
(підпис)

Науковий керівник: _____ кандидат наук з державного управління
Мотречко Віра Володимирівна

Суми 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Центр професійної та післядипломної освіти
Кафедра управління імені Олега Балацького

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

„_____” _____ 20____ р.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА
за спеціальністю

281 Публічне управління та адміністрування,
освітньо-професійна програма «Державна служба»
студенту групи ДС.мз-01с/2

Алексеєнко Віталій Віталійович

1. Тема роботи Забезпечення контролю в сфері благоустрою населених пунктів затверджена наказом по СумДУ № _____ від „_____” _____ 20____ р.
2. Термін подання студентом закінченої роботи 9.12.2021
3. Мета кваліфікаційної роботи: є визначення шляхів удосконалення системи контролю у сфері благоустрою населених пунктів
4. Об'єкт дослідження: система благоустрою населених пунктів
5. Предмет дослідження: є особливості функціонування системи контролю в сфері благоустрою населених пунктів
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах: Конституція України, міжнародно-правові акти, закони України, акти Президента та Кабінету Міністрів України, а також відомчі нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері забезпечення благоустрою міста та діяльності органів місцевого самоврядування у сфері благоустрою міста, наукові праці вчених та фахівців з питань благоустрою населених пунктів
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

№ пор.	Назва розділу	Термін подання
I	ТЕОРЕТИКО-ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ	10.11.2021
II	ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ В УКРАЇНІ	20.11.2021
III	ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ	30.11.2021

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи магістра:

У розділі 1 студент має з'ясувати теоретико-історичні засади державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів України та окреслення правового забезпечення здійснення контролю у сфері благоустрою населених пунктів;

У розділі 2 студент має провести висвітлення сучасних проблем в сфері благоустрою населених пунктів та аналіз дозвільної системи в сфері благоустрою населених пунктів;

У розділі 3 студент має обґрунтувати (запропонувати) визначення шляхів удосконалення системи контролю у сфері благоустрою населених пунктів.

8. Консультації щодо виконання роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

9. Дата видачі завдання 1.11.2021

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (підпис)

Мотречко В.В.

Завдання до виконання одержав

_____ (підпис)

Алексеєнко В.В.

АНОТАЦІЯ

У роботі висвітлено суть проблем сучасного стану благоустрою населених пунктів, розвиток теоретичних положень та розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи контролю у сфері благоустрою населених пунктів.

Поаналізовано стан забезпечення функціонування контролю у сфері благоустрою населених пунктів, аналіз дозвільної системи в сфері благоустрою населених пунктів та існуючі механізми реалізації відповідальності в цій сфері.

На базі системного підходу визначено шляхи удосконалення та покращення державного контролю в сфері благоустрою населених пунктів, системного вдосконалення нормативно-правового регулювання дозвільної системи та відповідальності в цій сфері

РЕФЕРАТ

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що містить 68 найменувань. Загальний обсяг магістерської роботи становить 90 с., в тому числі 1 таблиц, 4 рисунки, список використаних джерел – 7 сторінок.

Предметом дослідження є особливості функціонування системи контролю в сфері благоустрою населених пунктів.

Об'єктом дослідження - система благоустрою населених пунктів.

Метою роботи є визначення шляхів удосконалення системи контролю у сфері благоустрою населених пунктів на підставі аналізу відповідальності та механізмів притягнення за правопорушення у цій сфері.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- з'ясування теоретико-історичних засад державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів України;
- окреслення правового забезпечення здійснення контролю у сфері благоустрою населених пунктів;
- висвітлення сучасних проблем в сфері благоустрою населених пунктів;
- аналіз дозвільної системи в сфері благоустрою населених пунктів;
- визначення шляхів удосконалення системи контролю у сфері благоустрою населених пунктів.

Методи дослідження. Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові і спеціальні методи наукових досліджень. Як базовий метод було використано системний підхід. Крім того, у процесі дослідження застосовано методи: структурно-функціонального аналізу, групування – для структуризації сфери благоустрою населених пунктів та підсистем її державного регулювання; узагальнення, порівняльного аналізу, аналогії, економіко-статистичний – встановлення проблем розвитку сфери благоустрою та її державного регулювання в регіонах України; групування – класифікації нормативно-правових актів у сфері благоустрою населених пунктів; абстрактно-

логічний, індукції – узагальнення теоретичних положень та формулювання висновків.

Ключові слова: БЛАГОУСТРІЙ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ, КОНТРОЛЬ,
ДЗВІЛЬНА СИСТЕМА В СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
·	
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ.....	9
1.1 Становлення державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів: історичні та соціально-економічні аспекти	9
1.2 Правове забезпечення здійснення контролю у сфері благоустрою населених пунктів.....	2 1
РОЗДІЛ 2 ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ В УКРАЇНІ.....	3 4
2.1 Сучасний стан сфери благоустрою населених пунктів України....	3 4
2.2 Дозвільна система у сфері благоустрою населених пунктів.....	4 3
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ.....	5 5
3.1 Попередження адміністративних правопорушень та посилення механізмів притягнення до адміністративної відповідальності.....	5 5
3.2 Використання новітніх технологій у державному регулюванні сфери благоустрою населених пунктів.....	7 2
ВИСНОВКИ.....	8
·	2
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	8

ВСТУП

Благоустрій населених пунктів відіграє важливу економічну, екологічну та соціальну роль у життєдіяльності міст, селищ та сіл. Його організація забезпечується комплексом заходів щодо утримання вулично-дорожньої мережі, зовнішнього освітлення, озеленення, комунального обслуговування, інженерного захисту територій, утримання прибудинкових інших територій в межах населених пунктів тощо. Водночас, нині благоустрій населених пунктів в Україні характеризується переважно незадовільним станом, що зумовлено насамперед застарілими підходами й методами державного регулювання процесів у сфері благоустрою, здійснення ефективного контролю за дотриманням законодавства тощо.

Питанням благоустрою населених пунктів займалась велика кількість науковців, які досліджували його досить якісно та глибоко, що дало можливість в повній мірі зрозуміти всю сутність та важливість благоустрою, як одного з ключових елементів буття людей. Серед таких вчених можна виділити: Ігнатенко О.П., Олійник Н.І., Покатаєв П.С., Попов О.Ю., Пряхін Є.В., Щербина Є.М., та багато інших.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

1.1 Становлення державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів: історичні та соціально-економічні аспекти

Протягом історичного розвитку людства соціально-економічні умови його існування були нерозривно пов'язанні з благоустроєм території, де вони мешкали. Люди намагалися створити сприятливі умови для життя, а також раціонально використовувати територію. Благоустрій завжди створював для мешканців соціально-естетичний комфорт проживання в населеному пункті.

Реформування будь-якої сфери неможливе без вивчення та використання історичного досвіду. Чим глибше і різнобічніше буде проведено відповідне історичне дослідження, тим більш ефективно можна сформувати державну політику.

Ще починаючи з давніх часів: Трипілля, Київської Русі, козацької доби та аж до радянського періоду наші предки прагнули, щоб Україну визнавали у світі, цінували красу наших храмів, історичних пам'яток, поліпшували в міру можливостей загальний стан міст, селищ та сіл. Недарма європейські країни неодноразово надавали нашим містам Магдебургське право.

Сьогодні ж громади населених пунктів бажають жити в державі “європейського зразка”, а оцінка роботи місцевої влади значною мірою залежить від зовнішнього вигляду населеного пункту.

Так на розвиток благоустрою населених пунктів як суспільного явища справляли вплив такі фактори, як відокремлення ремесла від землеробства, розвиток людської цивілізації, виникнення місцевого самоврядування, війни, різні катаклізми, досягнення науки і техніки. Аналізуючи компетенцію управлінських апаратів тогочасних державних утворень, можна зробити висновок, що тоді не існувало відомств, які б мали чітко визначені компетенції у

сфері благоустрою, що на певному етапі розвитку держави благоустрій населених пунктів пов'язують з діяльністю органів внутрішніх справ, зокрема, поліції.

Аналізуючи часи існування СРСР, благоустрою населених пунктів починають приділяти увагу на загальносоюзному, республіканському та місцевому рівнях. Розробляється відповідна нормативно-правова база, зокрема, в Кодексі України про адміністративні правопорушення передбачалася адміністративна відповідальність за порушення Правил благоустрою території населених пунктів, починають проводитись змагання за визначення населеного пункту найкращого благоустрою.

Насправді історія розвитку благоустрою населених пунктів нерозривно пов'язана з їх утворенням та розвитком, і, насамперед, міських поселень. Простежується зв'язок розвитку благоустрою населених пунктів із становленням влади та державності, містобудування, а також релігії.

Ще у давнину в Європі будівництво міст пов'язували з благоустроєм та державотворенням. Цьому питанню приділяли увагу грецькі філософи Платон (у книгах “Політика” і “Закони”), Аристотель (у книзі “Політика”) і Гіпократ. У своїх творах вони розглядали організацію ландшафту міста [18].

Найбільш значний внесок в античну теорію містобудування, зокрема в розробку питань ландшафтної архітектури, зробив римський архітектор Вітрувій. Багато теоретичних робіт у галузі містобудування та благоустрою припадає на епоху Відродження (XIV-XVI ст.). Серед них заслуговує на увагу праця Л.Альберті, в якому він багато уваги приділяє благоустрою міста і системі зелених насаджень. У працях відомого теоретика того часу француза Ж. де Шамбері наведена принципова схема планування міста, в якій значне місце займає система зелених насаджень [18].

Питання планування міст, систем розселення у зв'язку з розвитком суспільства розглядалися і в книгах філософів-утопістів. Так, в опублікованій в 1516 році книзі “Утопія” англійського філософа Т.Мора поряд з розробкою питань державного устрою висловлюються думки про найкраще розміщення

міст, їх оптимальні розміри, значення громадського обслуговування [54].

В епоху Відродження суттєві візуальні зміни відбулися в благоустрої Італії. Сади тут стали завершеними художніми творами. Кращі твори цього часу - сад вілли Фарнезе в Капрароле (1547 році, архітектор Д.Бароцци да Виньола), сад вілли Ланте в Банайя (1560 році, архітектор Виньола), сад вілли д'Есте в Тіволі (1549 році, архітектор П.Лігоріо) та ін. Цей напрям дістав розвиток у Франції.

У XV ст. у Франції садово-паркове мистецтво розвивається в італійських традиціях, з урахуванням національних особливостей: з'явилися великі партери без дерев, стрижені боскети, алеї складних форм, теоретично обгрунтовані А.Молле в 1651 році.

У 1526–1858 рр. спостерігається розквіт садівництва на території Індії, де розташовувалася імперія “Великих Моголів”. Деревам надавалося символічне значення, садово-паркові ансамблі з щедро прикрашеними блакитною плиткою водоймами створювалися при мавзолеях, наприклад, мавзолей Тадж-Махал в Агре (1630-1652 рр.).

На Далекому Сході принципи озеленення найбільш яскраво проявилися в Японії та Китаї. Це було утвердженням первинності краси природи і абсолютизму її естетичних якостей, підпорядкованості цій красі всього, що створюється людиною. Такий стиль отримав назву ландшафтного, або пейзажного. Прикладом є сади - дворики Ройанджі в Дайзі - Ін в Кіото (1499 році), де ідея зображення моря життя втілена в поєднанні піску та каменю. З природною побудовою композиції створено палацовий парк Катеура на околиці Кіото (1602 році), для якого характерні окремі об'єми з островами, штучними пагорбами і рослинністю [54].

Такі течії знайшли відображення і в садово-парковому мистецтві на території України. Зокрема, садами прикрашали столичні і замиські садиби. На початку XIX ст. створено зразок пейзажного парку Софіївка в Умані (архітектор Метцель) [46].

Однак історія містобудування дореволюційної Росії, до складу якої на той

час входила значна частина території сучасної України, відрізнялася особливо низьким ступенем благоустрою і займала в Європі в цьому відношенні одне з останніх місць. В подальшому, вже за радянських часів, у багатьох містах нашої країни були створені парки культури і відпочинку як основа благоустрою міст.

Людина, освоюючи для своїх потреб природні ресурси, розвивала і естетичне ставлення до природи, що стало причиною культивування рослин. Крім того, в жаркому і сухому кліматі сади давали тінь, прохолоду, тому вже тоді їх закладання вважалося особливо важливим і священним заняттям. У III-II тис. до н.е. садівництво поширилося в долині річки Ніл. Там більшість садів і парків створювалося штучно із застосуванням каналів, шлюзів, басейнів, пристроїв для підйому води.

Особливою популярністю користувалися так звані “висячі сади Семіраміди” напівміфічної ассірійської цариці у Вавилоні, які в 605–562 рр. до н.е. відновив і розширив Навуходоносор II. Стародавні греки вважали їх одним із семи “чудес світу”. Вони являли собою складну конструкцію розташованих ярусами аркад висотою до 22 м у чотири або більше рівнів, на кожному з яких росли дерева і чагарники. Всі яруси були обладнані складною системою підйому води для поливу, сходами і пандусами, за якими стікала вода. Спорудження височіло над містом і справляло незабутні враження [18].

Цей перший досвід створення зелених насаджень на перекриттях став прообразом сучасних садів на дахах, вертикального озеленення та ландшафтного дизайну. В деякому своєму розумінні це була основа для подальшого нормативного регулювання питань благоустрою територій.

Садово-паркове мистецтво Стародавнього Риму розвивалося на основі традицій Античної Греції. З’явився новий елемент озеленення - внутрішній дворик (перистиль) з басейном і колонадою.

Становлення сфери благоустрою населених пунктів, і як наслідок, її державне регулювання, можливо дослідити з перших археологічних згадок про устрій та побут на території сучасної України. Такі згадки починаються з часів центральної археологічної культури на території України енеолітичного періоду

- Трипільської культури (4000–2100 рр. до н. е.) в монументальній архітектурі та закарбованій у матеріальних пам'ятниках міфології .

Занепад Трипільської культури позначився консолідацією скотарів і появою Ямної культури (2800–2300 рр. до н. е.) бронзового віку, носіями якої вчені вважають аріїв-індоєвропейців. Ця культура була поширена в Україні в степових і лісостепових зонах, у сточищі Дніпра, на Приазов'ї і в Криму (Сторожова могила, середній і верхній шари Михайлівського поселення, Скелі Каменоломні та ін.). Основна ознака ямної культури також пов'язана із сучасними об'єктами та елементами сфери благоустрою населених пунктів - поховальними пам'ятками, похованнями під курганами (найдавнішими з відомих на сьогодні) [46].

На базі цієї культури у Південно-Східній Україні виникає Катакомбна культура (2300–1300 рр. до н. е.), пов'язана з хліборобською культурою шнуркової кераміки (2300–1700 рр. до н. е.), поширеною на території Північно-Західної України. Щодо сфери благоустрою населених пунктів для Катакомбної культури характерні родові селища й курганні могильники (поховання у підкурганних катакомбах).

Згодом на теренах України з'являється Тшинецька культура (1700–1200 рр. до н. е.), яку пов'язують із праслов'янсько-балтською спільнотою хліборобів. Ця культура серед іншого залишила пам'ятники поховань: могили з обрядами трупоспалення і трупопокладення, а також колективні поховання: ґрунтові й підкурганні [46].

У XII–X ст. до н. е. територія України залишалася розділеною між різними культурними спільнотами. Північні ліси на заході займали праслов'яни, а на сході – прафіноугри; у лісостепу мешкали фрако-іллірійські, а у степу – північноіранські племена. Вони також після себе залишили місця поховання, що стосуються сфери благоустрою населених пунктів.

З давніх часів народності світу сформували свої певні традиції вшанування останньої пам'яті рідних та близьких, які йдуть із життя. З поколінь в покоління передавалися ці традиції. Такі традиції завжди базувалися на принципах

гарантування належного поховання померлих, ставлення з повагою до тіла померлого, поховання померлого в рамках існуючих порядків з урахуванням його волевиявлення, вираженого за життя, а за його відсутності - з урахуванням побажань родичів тощо.

Згідно із Законом України “Про благоустрій населених пунктів” [34] місця поховання є об’єктами благоустрою населених пунктів. Як бачимо такі об’єкти почали з’являтися ще до утворення людських поселень. Отже, можна припустити, що якраз місця поховань та потреба вшанування предків були ключовими чинниками для тривалого проживання людей у певних місцях.

У VII ст. до н. е., греки засновують у Північному Причорномор’ї свої міста-колонії: Тір, Ольвію, Пантікапей, Херсонес, а пізніше - Боспорську державу[46]. Саме в ці роки, разом з будівництвом та становленням міст-держав, побудовою довготривалого житла, створенням державного утворення і структури стали з’являтися і об’єкти благоустрою, згадки про які або артефакти дійшли і до нас. До них можна віднести бруковані каменем вулиці і площі, пам’ятники, малі архітектурні форми та місця поховань. За їх створенням та подальшою експлуатацією слідкували правителі таких міст-держав, що було першим досвідом державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів на території сучасної України.

На думку українського історика М.Грушевського Київська Русь є першою формою української державності, за часів якої було вироблено і кодекс законів “Руська правда” [51].

Ця епоха залишила багато свідчень про становлення сфери благоустрою, що тісна пов’язана із формуванням державності та прийняттям християнства. Із будівництвом міст та церков у цей період приділяється значна увага об’єктам та елементам благоустрою, передусім об’єктам місцям загального користування - вулицям, площам; з’являються частоколи та мури, що мають як оборонний характер, так і являють собою огорожувальний елемент благоустрою. Багато церков та пам’ятних споруд до сих пір збереглися, або відновлені. Це вимагає від органів державної влади та органів місцевого самоврядування підтримки

зразкового благоустрою згаданих об'єктів, а самі ці об'єкти увійшли до переліку пам'яток історико-культурної спадщини нашої держави.

Все це серйозно вплинуло на характер містобудівництва, в тому числі розташування об'єктів благоустрою населених пунктів, залежно від уподобань правителів країни, до якої входила та чи інша частина сучасної України.

В ті часи влада будь-якої держави намагається нав'язати власну ідеологію державного управління, це стосується і об'єктів благоустрою населених пунктів. Розуміючи необхідність задоволення потреб підданих у комфортному міському житті, правителі починають витрачати кошти, отримані з податків, на питання благоустрою.

Реформи у сфері благоустрою населених пунктів пов'язують з реформуванням місцевого самоврядування. Так, Земська реформа (реформа місцевого самоврядування) у 1864 році передбачалося: обирання у повітах та губерніях земських управ (земств) – місцевих органів влади, які опікувалися школами, лікарнями, культурою, благоустроєм; включення до складу земств дворян, буржуазії, селян.

А згідно з реформою міського самоврядування у 1870 році у містах обиралися міські думи й управи, що вирішували проблеми міського благоустрою. Міські думи, як і земства, опікувалися благоустроєм міст, охороною здоров'я, освітою, розвитком промисловості, торгівлі, станом ринків. Однак у 1892 році було прийнято нове міське Положення, яке обмежило повноваження міського самоврядування [54].

Поліцейська реформа проводилася відповідно до затверджених царським указом від 25 грудня 1862 року Тимчасових правил про устрій поліції у містах та повітах губерній. За важливістю вона стала другою серед інших реформ, зумовленою тими самими соціально-економічними й політичними причинами, що й інші.

До того ж ліквідація кріпосного права привела до скасування вотчинної поліції. Разом з тим унаслідок грабіжницького характеру селянської реформи відбулося значна активізація селянського руху. Органи поліції були звільнені від

невластивих їм господарських функцій і вирішення питань благоустрою, які переходили до органів земського й міського самоврядування. Провадження попереднього слідства передавалося судовим слідчим. Поліція мала насамперед “стежити за виконанням законів, охороняти безпеку й справи громадського благоустрою”.

На Правобережжі України земська реформа була проведена у 1911 році, оскільки влада побоювалася польського визвольного руху. Такі реформи сприяли зародженню приватно-публічного партнерства у сфері благоустрою. Прикладом цього на теренах сучасної України може стати діяльність М.Терещенка, який жваво цікавився міськими справами і передав багато своїх коштів на благоустрій Києва. Благодійна і меценатська діяльність М.Терещенка суттєво вплинула на благоустрій м. Глухова, де він народився [46].

Почав розвиватись і громадський рух у сфері благоустрою населених пунктів, представники якого тісно співпрацював з органами державної влади та утвореними органами самоврядування. Наприклад, у Святошинському районі м. Києва для розв’язання різноманітних проблем було створено Товариство благоустрою Святошина, яке складалося в 1910 році з 123 членів.

1917 році в результаті лютневої революції в Росії була повалена монархія і до влади прийшов республіканський Тимчасовий уряд. Відлунням цих подій стало формування 17 березня 1917 року у Києві Центральної Ради на чолі з професором М.Грушевським. 20 листопада, після більшовицького перевороту в Росії Центральна Рада як представницький орган України проголосила створення автономної Української Народної Республіки, а 22 січня 1918 року, через спалах українсько-більшовицької війни, проголосила її незалежність. 30 грудня 1922 року Українська Радянська Соціалістична Республіка (УРСР) уклала разом із більшовицькими республіками Росії, Білорусі та Закавказзя договір про утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР). А в 1939 року за пактом Молотова-Ріббентропа до СРСР було приєднано землі Західної України [18].

З цього часу сфера благоустрою, як і все інше, функціонує в рамках

планово-економічної системи з командно-адміністративним державним управлінням з притаманною їй власною архітектурою будівництва, яка зберіглася і до сьогодні. Значне місце в питаннях благоустрою посідає установлення комуністично-монументальних пам'ятників та споруд.

Водночас, в період нової економічної політики в СРСР (1921–1927 роках) до покращення ситуації з благоустроєм населених пунктів долучали органи самоорганізації населення, такі як: домові, вуличні, квартальні комітети тощо. Відтоді спостерігалось різке зниження інтересу держави до таких органів.

Новий поштовх діяльності вуличних та квартальних комітетів дає запроваджений державою в СРСР конкурс міст, у тому числі в питаннях благоустрою. Він розпочався у 1933 році серед трьох міст: Горлівки, Ярославля і Тули, які почали змагатись за кращу постановку культурно-побутового обслуговування. Наприклад, у Горлівці в цей період було побудовано новий стадіон, центральний парк і парк культури і відпочинку, літній театр, новий вокзал, водопровідна станція та інші об'єкти культурно-побутового обслуговування населення.

А на Конференції 14 міст у м. Горлівці, що взяли участь у конкурсі міст 1934 році, була прийнята резолюція щодо встановлення культурно-побутового мінімуму. Серед розглянутих там питань є такі, що безпосередньо пов'язані зі сферою благоустрою населених пунктів: широко розвинути будівництво тротуарів, з тим щоб жодна вулиця в місті не залишилася без тротуарів; організувати майданчики для ігор в усіх будинках розміром більше ніж 75 квартир; організувати куточки відпочинку при всіх заводах та фабриках (спортмайданчики, клумби, газони тощо); упорядкувати всі вулиці міста: встановити номерні знаки, домові ліхтарі тощо; жодного двору не залишити без ящика для сміття; вдосконалити мостову головної вулиці міста, обов'язково мити її водою в літній час; озеленити територію усіх нових заводів і фабрик, робітничих селищ, а також головних міських магістралей, організувати громадську охорону зелених насаджень; полагодити усі паркани, ворота; у кожному місті перепланувати не менш від однієї вулиці за типом “вулиці - саду”.

Рада Народних Комісарів СРСР у постанові від 23 квітня 1934 року “Про покращення житлового будівництва” звертає увагу на те, що одним з найістотніших недоліків у цій сфері є відсутність зовнішнього благоустрою – тротуарів, зелених насаджень тощо [18].

Уже в 1935 році в такому конкурсі участь взяло 182 міста. І міста активно почали впроваджувати різні заходи щодо регулювання у сфері благоустрою населених пунктів. Так, у 1935 році дніпропетровська міськрада видала пам’ятку “Про роботу вуличних квартальних комісій сприяння чистоті та благоустрою”, в якій були пункти постанови, що зобов’язували весь апарат міліції відповідати за стан благоустрою міста і брати участь у підтриманні його чистоти та краси. Луганська міськрада у тому ж році видала інструкцію з функціями та обов’язками “Про дільничні вуличні комітети сприяння благоустрою міста Луганськ”. До робіт з благоустрою активно залучали всіх громадян, часто за “разнорядками”. Здійснювали громадський вплив – був введений “орден ящика для сміття”, який вивішувався на найбрудніші будинки [18].

Під час Великої вітчизняної війни 1941–1945 роках на території України було зруйновано більшу частину житлового фонду, промислові підприємства, а також об’єкти благоустрою, які довелося відновлювати або заново створювати у післявоєнні часи. Хоча слід зазначити, що на деяких територіях захоплених німецько-фашистськими загарбниками, створювалися підконтрольні органи самоврядування, яким доручалося приведення у належний стан територій, у тому числі об’єктів благоустрою, про що свідчать численні документальні кінофільми про цей період.

Відновлення органів самоорганізації населення відбулося лише в 1960 році у вигляді громадських домових комітетів, для яких було затверджено Положення Держплану Ради Міністрів УРСР разом із Українською республіканською Радою професійних спілок, а з 1964 року відновлюють змагання міст з благоустрою [54].

Питанню локальних інституційних форм забезпечення благоустрою присвячені роботи тогочасних дослідників В.Літовкіної і В.Балезіної, в яких

автори зосереджують увагу виключно на численних прикладах із практики роботи домових комітетів, у тому числі у сфері благоустрою населених пунктів, розглядають досвід роботи домових комітетів у боротьбі за збереження державного житлового фонду та благоустрою дворових територій.

Проблеми сфери благоустрою населених пунктів державній владі допомагають вирішити органи самоорганізації населення, такі як домові, вуличні, квартальні комітети тощо.

Зі зміною моделей державного управління змінюються і погляди на архітектуру об'єктів та елементів сфери благоустрою населених пунктів, розробляється нове законодавство, що регулює ці питання, з'являються нові форми управління та утримання об'єктів благоустрою.

Новий етап щодо цієї та інших сфер розпочався у 1990-х роках. 16 липня 1990 року Верховна Рада УРСР прийняла Декларацію про державний суверенітет, що започаткувало конфронтації між урядами СРСР і УРСР, а згодом 24 серпня 1991 року, Верховна Рада УРСР прийняла Акт проголошення незалежності України, який підтримало 90,32 % українців на Всеукраїнському референдумі 01 грудня 1991 року [54]. Проте, більш як двадцятирічний період з того часу не дозволив сформувати ефективну систему державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів. Наразі Україна перебуває на етапі становлення нових його форм та методів, що пов'язано з її прагненням стати членом ЄС та суттєво підвищити якість життя українців.

Підсумовуючи викладене слід зазначити, що історичне становлення сфери благоустрою населених пунктів безпосередньо пов'язане із соціально-економічним розвитком людських поселень та формуванням державності.

За результатами аналізу історичних фактів, до найдавніших об'єктів сфери благоустрою населених пунктів можна віднести місця поховань для вшанування померлих, що набуває поширення з подальшим витком релігії. На різних територіях з'являються гробниці, поховальні, кургани, могили тощо, які в подальшому доповнюються пам'ятниками, нагробними спорудами. У свою чергу, це дало поштовх до утворення монументального мистецтва.

При утворенні людських поселень неподалік від місць поховань обов'язково облаштовувалися інші об'єкти благоустрою – території загального користування, такі як площі та майдани, де могли збиратися громади, а також вулиці, якими вони пересувалися. Це дало поштовх до формування містобудівних вимог під час утворення міст, де вагоме місце посідали об'єкти благоустрою, насамперед це сади палацових або культових споруд, що започаткували садово-паркове мистецтво та озеленення територій.

У свою чергу, сформувалися сучасні детермінанти державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів, які на наш погляд, складаються із: соціальних (взаємовідносини між населенням, надавачами послуг, органами місцевого самоврядування та органами державної та місцевої влади), економічних (ефективне використання територій населених пунктів), екологічних (ощадливе використання ландшафтів населених пунктів), культурно-ціннісні (охорона пам'яток культурної спадщини).

Таким чином, розвиток державності завжди відображається на стані сфери благоустрою: встановлюється не лише тісна її залежність від соціально-економічного стану держави та населеного пункту, а й відбувається нав'язування з боку керівної верхівки власних архітектурних підходів до створення об'єктів благоустрою, що пов'язані передусім із державною ідеологією, культурою та релігією. Відповідно, стан та розвиток об'єктів благоустрою населених пунктів також зумовлює певний розвиток держави, як і навпаки, тому має системно регулюватися й забезпечуватися. Але в Україні на теперішній час бракує комплексних досліджень, пов'язаних з аналізом, оцінкою стану та визначенням проблем регулювання правовідносин у сфері благоустрою. Висвітлення в наукових працях окремих аспектів права з приводу створення комфортного середовища життєдіяльності людей не може слугувати теоретичною основою формування цілісного правового механізму розвитку благоустрою у нових політико-економічних умовах.

1.2 Правове забезпечення здійснення контролю у сфері благоустрою

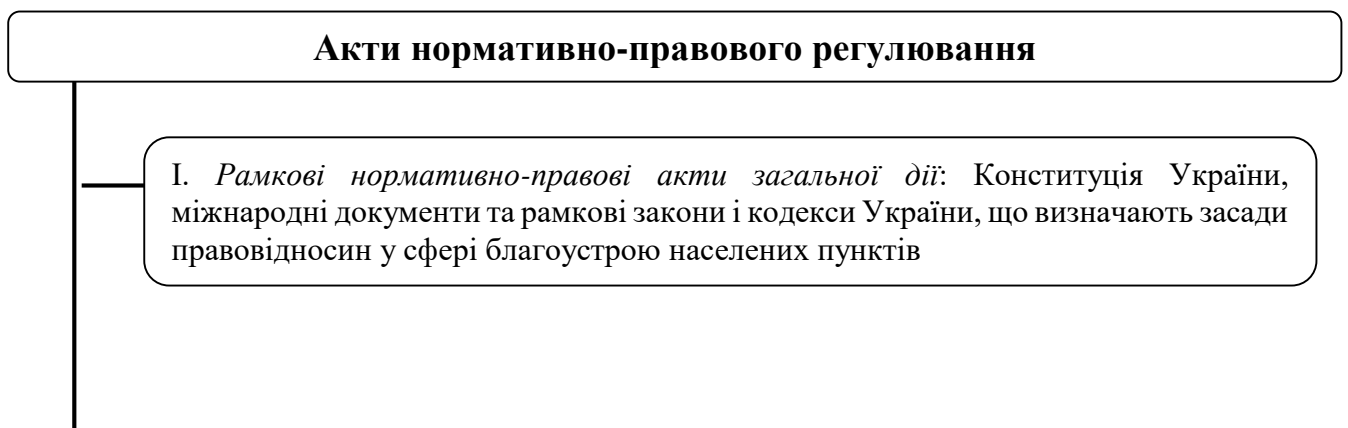
населених пунктів

Базовим механізмом державного регулювання у будь-якій сфері є нормативно-правове регулювання, якому притаманне впорядкування взаємодії суб'єктів у сфері благоустрою населених пунктів згідно певних норм. У цьому зв'язку основним завданням держави щодо розвитку сфери благоустрою населених пунктів є формування якісної законодавчої бази, що врегульовує різноманітні відносини у цій сфері. Досить багато уваги проблематиці державного регулювання у сфері благоустрою населених пунктів приділяли увагу такі дослідники, як Є.Пряхін [27] та Є.Щербина [64], в роботах яких розглянуті питання адміністративно-правового регулювання та адміністративної відповідальності за порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів. Однак системно нормативно-правове регулювання відносин у сфері благоустрою населених пунктів не розглядалося.

На сьогодні в Україні сформована певна нормативно-правова база, що регулює сферу благоустрою населених пунктів. Закон України “Про благоустрій населених пунктів” [34] визначає правові, економічні, екологічні, соціальні та організаційні засади благоустрою населених пунктів, які спрямовані на створення умов, сприятливих для життєдіяльності людини.

Забезпечення належного функціонування та використання в населених пунктах інфраструктури та об'єктів життєзабезпечення населення, в тому числі об'єктів благоустрою населених пунктів, є одним з основних завдань, визначених законодавством України для органів місцевого самоврядування, а саме Законом України “Про місцеве самоврядування в Україні” [42].

При цьому всю сукупність таких нормативно-правових актів можна класифікувати за функціональним впливом на цю сферу (рисунок 1.1).

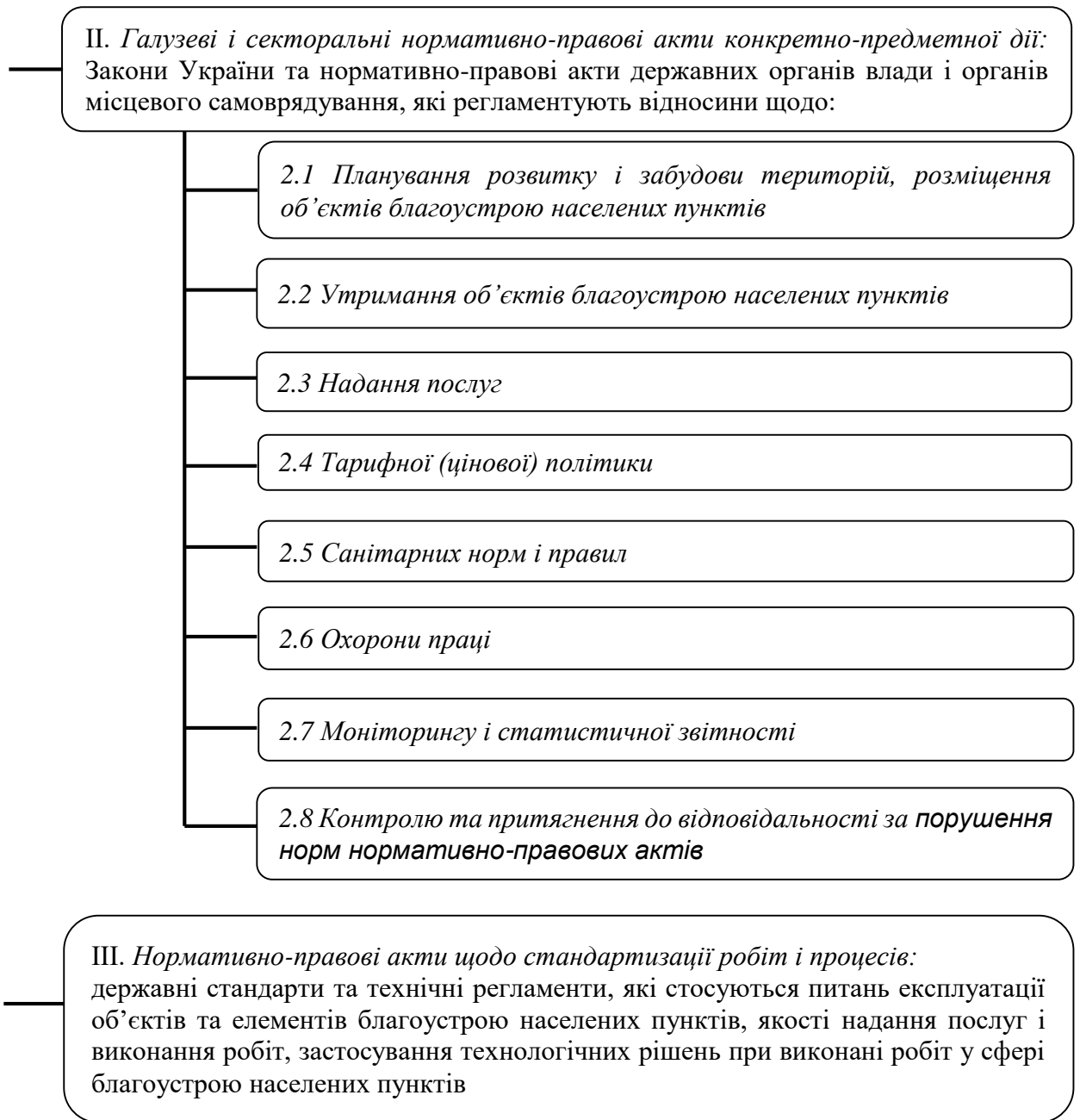

Рисунок 1.1 - Класифікація актів нормативно-правового регулювання сфери благоустрою населених пунктів за їх предметно-цільовим призначенням

Представлена на рисунку 1.1 комплексна класифікація актів нормативно-правового регулювання сфери благоустрою населених пунктів в Україні розроблена з урахуванням включає такі групи документів:

I. *Рамкові нормативно-правові акти загальної дії: Конституція України, міжнародні документи та рамкові закони і кодекси України, що визначають*

засади правовідносин у сфері благоустрою населених пунктів.

До цієї групи входять Конституція України [22] та насамперед такі закони і кодекси України: “Про благоустрій населених пунктів” [34], що визначає правові, економічні, екологічні, соціальні та організаційні засади благоустрою населених пунктів, а також спрямований на створення умов, сприятливих для життєдіяльності людини; “Про місцеве самоврядування в Україні” [42] - повноваження органів місцевого самоврядування у сфері благоустрою населених пунктів; “Про місцеві державні адміністрації” [43] - повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері благоустрою населених пунктів; “Про автомобільні дороги” [32] - правові, економічні, організаційні та соціальні засади забезпечення функціонування автомобільних доріг, їх будівництва, реконструкції, ремонту та утримання в інтересах держави і користувачів, і стосується в частині функціонування вулиць і доріг як об’єктів благоустрою населених пунктів; “Про дорожній рух” [37] - правовідносини щодо будівництва та експлуатації вулиць і доріг як об’єктів благоустрою населених пунктів та безпеки дорожнього руху на них; “Про поховання і похоронну справу” [49] - загальні правові засади здійснення в Україні діяльності з поховання померлих, а також регулює відносини, що виникають після смерті (загибелі) особи, щодо проведення процедури поховання, встановлює гарантії належного ставлення до тіла (останків, праху) померлого та збереження місця поховання як об’єкта благоустрою населених пунктів; “Про відходи” [35] - правові, організаційні та економічні засади діяльності, пов’язаної із запобіганням або зменшенням обсягів утворення відходів, їх збиранням, перевезенням, зберіганням, сортуванням, обробленням, утилізацією та видаленням, знешкодженням та захороненням, а також з усуненням негативного впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров’я людини на території України, у тому числі на об’єктах благоустрою населених пунктів.

До цієї групи також належать міжнародні документи, про деякі з них йтиметься нижче.

II Галузеві і секторальні нормативно-правові акти конкретно-предметної

дії: закони України та нормативно-правові акти державних органів влади і органів місцевого самоврядування, які регламентують відносини щодо таких сфер і напрямів діяльності:

2.1 Нормативно-правові акти, що регулюють питання планування, забудови та іншого використання територій об'єктів благоустрою населених пунктів, а також архітектурної діяльності. Ця група документів спрямована на забезпечення сталого розвитку населених пунктів з урахуванням громадських і приватних інтересів, формування сприятливого життєвого середовища, досягнення естетичної виразності, економічної доцільності і надійності будинків, споруд та їх комплексів. До неї належать закони України: “Про основи містобудування” [48], “Про регулювання містобудівної діяльності” [49], “Про архітектурну діяльність” [33].

Так, відповідно до Закону України “Про основи містобудування” під містобудуванням, або містобудівною діяльністю є цілеспрямована діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян, об'єднань громадян щодо створення та підтримання повноцінного життєвого середовища, яка включає прогнозування розвитку. Таким чином, будівництво об'єктів благоустрою населених пунктів є невід'ємною складовою процесу містобудування (містобудівної діяльності) і має відбуватись узгоджено та гармонійно з іншими процесами з метою створення та підтримання повноцінного життєвого середовища.

Важливі норми, що стосуються будівництва об'єктів благоустрою населених пунктів, містяться в Законі України “Про регулювання містобудівної діяльності”, яким, зокрема, встановлено правові та організаційні основи містобудівної діяльності з метою забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. Під плануванням і забудовою територій у цьому Законі розуміється діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб, яка передбачає: прогнозування розвитку територій; забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку територій; обґрунтування розподілу

земель за цільовим призначенням; взаємоузгодження державних, громадських та приватних інтересів під час планування і забудови територій; визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних та інших зон і об'єктів; установлення режиму забудови територій, на яких передбачено провадження містобудівної діяльності; розроблення містобудівної та проектної документації, будівництво об'єктів; реконструкцію існуючої забудови і територій; збереження, створення та відновлення рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих територій і об'єктів, ландшафтів, лісів, парків, скверів, окремих зелених насаджень; створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури; проведення моніторингу забудови; ведення містобудівного кадастру; здійснення контролю у сфері містобудування.

Закон України “Про архітектурну діяльність” [33] визначає правові та організаційні засади здійснення архітектурної діяльності і спрямований на формування сприятливого життєвого середовища, досягнення естетичної виразності, економічної доцільності і надійності будинків, споруд та їх комплексів.

2.2 Нормативно-правові акти, що регулюють питання утримання об'єктів благоустрою населених пунктів. Цю категорію актів можна розділити на такі підгрупи: акти, які встановлюють загальні вимоги до утримання об'єктів благоустрою населених пунктів (вулиць і доріг, місць поховання, прибудинкових територій, зелених насаджень, об'єктів поводження з побутовими відходами та інженерного захисту територій); акти, що пов'язані з дозвільними процедурами при утриманні об'єктів благоустрою населених пунктів, щодо проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами; визначення відновної вартості об'єктів благоустрою; видалення дерев, кущів, газонів і квітників у населених пунктах; видачі дозволів на порушення об'єктів благоустрою або відмови в їх видачі, переоформлення, видачі дублікатів, анулювання дозволів; акти, які встановлюють організаційні вимоги до утримання об'єктів благоустрою

населених пунктів, щодо проведення ремонту та утримання об'єктів благоустрою населених пунктів; інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах; проведення технічної інвентаризації та паспортизації об'єктів благоустрою населених пунктів; підготовки вулично-дорожньої мережі населених пунктів до зимового періоду.

2.3. Нормативно-правові акти, що регулюють надання послуг, пов'язаних із сферою благоустрою населених пунктів. Цю категорію актів можна розділити за видами діяльності у сфері благоустрою населених пунктів: регулюють послуги з утримання об'єктів благоустрою щодо конкурсного відбору підприємств з утримання об'єктів благоустрою населених пунктів; визначення виконавця житлово-комунальних послуг у житловому фонді; Типовий договір щодо пайової участі в утриманні об'єкта благоустрою; Типовий договір про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій; Примірний перелік послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій та послуг з ремонту приміщень, будинків, споруд; регулюють послуги з вивезення побутових відходів щодо надання послуг з вивезення побутових відходів; Методику роздільного збирання побутових відходів; регулюють послуги паркування транспортних засобів щодо паркування транспортних засобів; Перелік основних послуг з утримання майданчиків для платного паркування; регулюють ритуальні послуги щодо Типового положення про ритуальну службу з примірним договором про надання ритуальних послуг; Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг; Необхідного мінімального переліку вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення.

Згідно з аналізом нормативно-правових актів у законодавстві залишаються нерегульованими проблеми щодо надання послуг з переробки та захоронення побутових відходів, а також ритуальних послуг. Відсутність нормативно-правового акту із визначення розміру прибудинкової території ускладнює здійснення тарифної політики при наданні послуг з її утримання і створює соціальне напруження. Негативно позначається на правовідносинах також

відсутність типових договорів на послуги з утримання об'єктів благоустрою населених пунктів та з надання ритуальних послуг.

2.4 Нормативно-правові акти, що регулюють тарифну (цінову) політику у сфері благоустрою населених пунктів. Цю категорію актів можна розділити на такі підгрупи: акти, що регулюють питання формування тарифів на послуги, які пов'язані зі сферою благоустрою населених пунктів (послуги з вивезення побутових відходів; з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів, утримання прибудинкової території; роботи з утримання зелених насаджень в населених пунктах; надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, предметів ритуального належності); акти, що регулюють питання нормування послуг, які пов'язані зі сферою благоустрою населених пунктів (встановлення тимчасових норм споживання, нормативів якості та режимів надання житлово-комунальних послуг; визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів); акти, що регулюють питання сплати за послуги, які пов'язані зі сферою благоустрою населених пунктів (проведення перерахунку розміру плати за послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у разі перерви в їх наданні, ненадання або надання не в повному обсязі; доведення до споживачів інформації про перелік житлово-комунальних послуг, структуру цін/тарифів, зміну цін/тарифів з обґрунтуванням її необхідності та про врахування відповідної позиції територіальних громад); акти, що регулюють витрати на послуги, які пов'язані зі сферою благоустрою населених пунктів (Норми часу та матеріально-технічних ресурсів, норми обслуговування для робітників при утриманні будинків, споруд і прибудинкових територій; Нормативи приживлюваності дерев і кущів при проведенні робіт з озеленення міст та інших населених пунктів).

Разом з тим потребують подальшого розвитку нормативно-правові акти з установаження витрат при наданні регульованих послуг у сфері благоустрою населених пунктів, а саме: утримання прибудинкових територій, поводження з побутовими відходами (їх вивезення, переробка та захоронення), паркування

транспортних засобів, користування громадськими вбиральнями, поховання померлих. Це пов'язано з тим, що ці послуги мають важливе соціальне значення для населення, ознаки монопольних ринків та характеризуються можливістю виникнення недобросовісної конкуренції.

2.5 Державні санітарні норми і правила, що регулюють питання санітарно-епідеміологічного законодавства у сфері благоустрою населених пунктів. Вони регулюють планування та забудови населених пунктів; утримання територій населених місць; гігієнічні вимоги щодо облаштування і утримання кладовищ в населених пунктах.

2.6 Нормативно-правові акти, що регулюють питання охорони праці у сфері благоустрою населених пунктів. Такі акти регулюють: правила охорони під час проведення робіт з видалення дерев і пеньків у населених пунктах, під час збирання, вивезення та знешкодження побутових відходів, під час будівництва і експлуатації міських вулиць та доріг, в міському зеленому господарстві, на підприємствах ритуального обслуговування населення, щодо безпечної експлуатації електроустановок; норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам дорожнього господарства; зразки спеціального одягу виробничого персоналу майданчиків для паркування транспортних засобів; норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам житлово-комунального господарства.

Водночас більшість цих наказів щодо охорони праці у сфері благоустрою населених пунктів не пройшли реєстрацію в Міністерстві юстиції України і, відповідно, мають лише рекомендований характер.

Залишилися поза увагою державного регулювання питання охорони праці в таких напрямках, як надання послуг з утримання прибудинкових територій, паркування транспортних засобів, переробки та захоронення побутових відходів, користування громадськими вбиральнями.

2.7. Нормативно-правові акти, що регулюють питання моніторингу та статистичної звітності у сфері благоустрою населених пунктів. Цю категорію

актів можна розділити на такі підгрупи: акти, що створюють систему моніторингу у сфері благоустрою населених пунктів (моніторинг зелених насаджень у містах і селищах міського типу, моніторинг підтоплення міст і селищ міського типу - при небезпечному піднятті рівня ґрунтових вод); акти, які спрямовані на статистичні спостереження у сфері благоустрою населених пунктів: звітність про дорожньо-мостове господарство; звітність про інженерний захист територій населених пунктів; звітність про зовнішнє освітлення населених пунктів; звітність про зелене господарство; звітність про поводження з твердими побутовими відходами.

Однак, акти, які стосуються проведення статистичних спостережень у сфері благоустрою населених пунктів, не пройшли реєстрацію в Міністерстві юстиції України, тобто не мають статусу обов'язковості. Такий стан ускладнює збирання інформації за статистичними спостереженнями та ставить під сумнів правдивість даних, які містяться у них.

2.8 Нормативно-правові акти, що регулюють питання контролю та притягнення до відповідальності у сфері благоустрою населених пунктів. Цю категорію актів можна розділити на такі підгрупи: акти, що визначають критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері благоустрою населених пунктів: критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері благоустрою населених пунктів, галузі поховання і сфері вивезення побутових відходів та визначається періодичність здійснення планових заходів; критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у житловій сфері та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) (в частині утримання прибудинкових територій); акти, що встановлюють організаційні підходи до здійснення контролю у сфері благоустрою населених пунктів: такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної зеленим насадженням у межах міст та інших населених пунктів; Положення про громадський контроль у сфері благоустрою населених пунктів; Примірне положення про інспекцію з благоустрою населеного пункту; Форма

акту про відмову від сплати збору за паркування та вартості послуг з утримання майданчиків для платного паркування.

Слід згадати про нерегульованість питання контролю як на законодавчому рівні так і в підзаконних нормативно-правових актах. Це стосується визначення органів контролю, їх повноважень, механізмів проведення контрольної діяльності та її адміністрування, визначення і встановлення відповідальності. Потребують удосконалення механізми провадження самоврядного та громадського контролю. Крім того, при наданні послуг з паркування транспортних засобів на об'єктах благоустрою населених пунктів взагалі відсутні механізми контролю та критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності. Також досі на вимогу Закону України “Про благоустрій населених пунктів” [34] не затверджено Типове положення про інспекцію з благоустрою населеного пункту.

Ще одним із важливих механізмів нормативно-правового регулювання при здійсненні державної політики у сфері благоустрою населених пунктів є стандартизація, що потребує виділення окремої групи документів.

III. Нормативно-правові акти щодо стандартизації робіт і процесів: державні стандарти та технічні регламенти, які стосуються питань експлуатації об'єктів та елементів благоустрою населених пунктів, якості надання послуг і виконання робіт, застосування технологічних рішень при виконанні робіт у сфері благоустрою населених пунктів.

З метою адаптації до норм європейського права Верховна Рада України 05 червня 2014 р. прийняла Закон України “Про стандартизацію” [51], який встановлює правові та організаційні засади стандартизації в Україні і спрямований на забезпечення формування та реалізації державної політики у відповідній сфері, і згідно з яким стандартом є нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері. До цього часу стандартом

вважався документ, розроблений на основі консенсусу та затверджений уповноваженим органом, що встановлює призначені для загального і багаторазового використання правила, інструкції або характеристики, які стосуються діяльності або її результатів, включаючи продукцію, процеси або послуги, дотримання яких є обов'язковим.

Саме тому більшість державних стандартів у сфері благоустрою населених пунктів, що затверджені Держстандартом України або Мінрегіоном України, а також його попередником - Мінжитлокомунгоспом України, були обов'язковими. Стандарти, які були затверджені, стосувалися питань експлуатації об'єктів та елементів благоустрою населених пунктів, якості надання послуг і виконання робіт у цій сфері, застосування технологічних рішень при виконанні робіт у цій сфері тощо.

Такі стандарти регулюють: безпеку дорожнього руху та організацію робіт з експлуатації міських вулиць і доріг, а також вимоги до експлуатаційного стану; улаштування систем поверхневого водовідведення, улаштування поверхневого водовідведення на територіях міст і селищ та дренажей променевих для захисту від підтоплення територій та споруд; штучне відновлення природної дренажності територій; технологію перероблення органічної речовини, що є у складі побутових відходів; біогаз полігонів побутових відходів, що використовується у когенераційних установках; технологію перероблення відходів пластмас, паперу та картону, що є у складі твердих побутових відходів; технологію перероблення відходів скла, що є у складі твердих побутових відходів; застосування рідкого протижеледного реагенту на основі хлористого кальцію для зимового утримання вулично-дорожньої мережі в населених пунктах; критерії та методи оцінки якості надання послуг з вивезення побутових відходів (операції поводження з побутовими відходами – збирання, зберігання, перевезення); технічні умови для брикетів для захоронення твердих побутових відходів; улаштування контейнерних майданчиків; розподілу територій мікрорайонів (кварталів) для визначення прибудинкових територій багатоквартирної забудови.

Крім того, важливим у процесі реалізації нормативно-правового регулювання є нормативно-методичне забезпечення сфери благоустрою населених пунктів. Так, відповідно до ст. 7 Закону України “Про благоустрій населених пунктів” [34] до повноважень Мінрегіону України належить нормативно-методичне забезпечення у сфері благоустрою населених пунктів.

Саме тому Мінрегіоном України, а також Мінжитлокомунгоспом України, Мінбудом України, Держжитлокомунгоспом України та Держбудом України, які свого часу були центральними органами виконавчої влади з формування та реалізації державної політики у сфері благоустрою населених пунктів, було затверджено низку нормативних актів, рекомендаційного характеру. Це різного роду методики, рекомендації, методичні рекомендації, норми часу, норми витрат матеріалів тощо, метою яких є створення правових орієнтирів на місцевому рівні та дорадча допомога місцевим державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування і підприємствам, установам та організаціям, що здійснюють діяльність у сфері благоустрою населених пунктів. Такі нормативно-методичні акти направлені на впровадження сучасних технологій утримання об’єктів благоустрою населених пунктів та здійснення діяльності у цій сфері, витрат при здійсненні діяльності у цій сфері та відповідного фінансування, проведення моніторингів, розроблення галузевих програм (планів заходів) у цій сфері, схем санітарного очищення, місцевих правил благоустрою тощо.

Необхідно створити систему технічних регламентів із стандартизації у сфері благоустрою населених пунктів, якими встановити вимоги до елементів благоустрою та продукції, що використовується у цій сфері, і яка потенційно може зашкодити людині або навколишньому природному середовищу. Разом з тим нормативно-правові акти у сфері благоустрою населених пунктів потребують узгодження між собою, перегляду та вдосконалення щодо науково-технічного розвитку, підвищення якості надання послуг, задоволення потреб населення в процесі життєдіяльності тощо. За для цього пропонуємо на рівні центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в сфері благоустрою, запровадити механізм перегляду

законодавчих та нормативно-правових актів, встановлення строків такого перегляду, створити постійно діючу робочу групу з удосконалення законодавства із залученням громадськості.

Розглянуті в підрозділі нормативно-правові акти становлять базовий комплекс законів України та підзаконних актів, які регулюють правовідносини у сфері благоустрою населених пунктів. Звичайно, існує ще ціла низка нормативно-правових актів, які опосередковано торкаються сфери благоустрою населених пунктів.

Огляд та систематизація основних нормативно-правових документів у сфері благоустрою населених пунктів України дозволяє констатувати, що нині триває стрімкий розвиток нормативно-правової бази у сфері благоустрою населених пунктів, пов'язаний із намаганням України вдосконалити та адаптувати його до норм європейських країн і наблизити якість життя українців до якості життя в цих країнах. Однак на практиці такий розвиток законодавства не завжди забезпечується на державному та місцевому рівнях достатніми заходами щодо його впровадження, у тому числі модернізованими та новими технологіями, потреба в яких продиктована сучасністю.

РОЗДІЛ 2

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ В УКРАЇНІ

2.1 Сучасний стан сфери благоустрою населених пунктів України

Проблема підтримки благоустрою в містах, покращення їх санітарного лід відмітити ставлення населення до стану сфери благоустрою населених пунктів. Так, компанія “GfK Ukraine” [17] провела дослідження щодо проблем у

Таблиця 2.1 - Головні проблеми міст України згідно із дослідженнями компанії «GfK Ukraine»

Показник	Значення, %
1	2
Стан автомобільних доріг	32,8
Санітарний стан вулиць: бруд і сміття	14,7
Паркування автомобілів на тротуарах і газонах	13,5
Стан тротуарів	9,9
Безпритульні собаки, коти	5,4
Прибирання льоду й снігу з доріг і тротуарів узимку	5,3
Кількість зелених насаджень, парків і зелених зон відпочинку	3,2
Освітленість вулиць міста в темний час доби	3,0
Кількість дитячих і спортвних майданчиків	2,8
Видалення бурульок з дахів будинків узимку	2,3
Наявність і стан велосипедних доріжок	1,9
Вулична злочинність	1,8
Кількість обладнаних місць для паркування автомобілів	1,7
Стихійна торгівля на вулицях	1,3
Зовнішня реклама на вулицях	0,5

Водночас мешканці різних українських міст по-різному оцінюють важливість певних проблем. Стан автомобільних доріг потрапляє в топ-3 всіх найбільших міст України, охоплених дослідженням. Проте ця проблема є найбільш актуальною для львів'ян (44,7%) та киян (38,5%), тоді як мешканці Тернополя рідше за інших називали цю проблему головною для вулиць свого

міста (14,3%). Разом з тим в Тернополі найактуальнішою проблемою вважали в рейтингу головних проблем вулиць Києва (18,3%) та Дніпропетровська (17,8%). Для порівняння: лише 6,5% львів'ян назвали цю проблему головною для їхнього міста.

тан тротуарів потрапляє в топ-3 головних проблем вулиць для мешканців Харкова (18%), Дніпропетровська (14,8%), Львова (11,4%) та Одеси (9,5%). Одночасно паркування автомобілів на тротуарах і газонах входить у топ-3 ключових проблем киян (16,7%), львів'ян (14%), одеситів (13,1%) та харків'ян (12,8%). Серед інших проблем проблема безпритульних собак та котів більше турбує мешканців Дніпропетровська та Херсону. Кількість зелених насаджень, парків і зелених зон відпочинку частіше турбує киян та одеситів. Мешканці Черкас частіше за інших називали головною проблемою вулиць міста прибирання льоду й снігу з доріг і тротуарів узимку, мешканці Дніпропетровська - освітленість вулиць міста в темний час доби. Одесити частіше відзначали як головну проблему кількість дитячих і спортивних майданчиків та стихійну торгівлю на вулицях, львів'яни та харків'яни - видалення бурульок з дахів будинків узимку.

Загалом понад половина респондентів (54,6%) вважає, що найбільш критичною проблемою вулиць українських міст, яка потребує негайного розв'язання, є стан автомобільних доріг; 27,4% респондентів - санітарний стан вулиць; 23,4% – паркування автомобілів на тротуарах і газонах.

Розглянуті підсистеми засвідчили про незадовільний стан справ у сфері благоустрою населених пунктів. Так, залишаються існувати проблеми у сфері благоустрою населених пунктів, до яких можна віднести: порушення виконання регламентних робіт у сфері благоустрою населених пунктів, що призводить до погіршення санітарно-епідеміологічного стану об'єктів та елементів благоустрою населених пунктів, виникнення несанкціонованих сміттєзвалищ, підтоплення та затоплення територій (через неочищення зливостоків), не збереження об'єктів загального користування, а також природних ландшафтів, інших природних комплексів і об'єктів тощо; недостатнє фінансування

утримання об'єктів благоустрою населених пунктів їх власниками, що не забезпечують виконання регламентних робіт у сфері благоустрою населених пунктів; недостатня увага до благоустрою населених пунктів з боку органів місцевого самоврядування, внаслідок чого незадовільний стан вулично-дорожньої мережі, зокрема доріг, тротуарів і прибудинкових проїздів у населених пунктах, їх прибирання, особливо в зимовий період, що ускладнює дорожній рух, підвищує аварійність та кількість дорожньо-транспортних пригод, ускладнює процеси життєдіяльності, насамперед логістики, незабезпечення функціонування об'єктів зовнішнього освітлення територій, що призводить до погіршення криміногенної обстановки та санітарного стану територій, збільшує кількість дорожньо-транспортних пригод та нещасних випадків, несанкціоноване вирубування зелених насаджень, що погіршує екологію населених пунктів; стихійна забудова, що призводить до зменшення площі територій об'єктів благоустрою населених пунктів з їх функціональним значенням; неналежна охорона об'єктів благоустрою, що призводить до пошкодження та руйнування елементів благоустрою, іноді до масового знищення зелених насаджень й зменшення розмірів зелених зон, таких як парки, лісопарки, рекреаційні зони, наруги та вандалізму над пам'ятниками тощо; посилення впливу урбогенного середовища на стан зелених насаджень у населених пунктах; недосконала система контролю, що не забезпечує запобігання правопорушенням, виявлення правопорушників у сфері благоустрою населених пунктів.

І така ситуація притаманна нині практично всім населеним пунктам України. Основними чинниками, що призводять до такого стану, є невиконання центральними органами виконавчої влади та органами місцевого населених пунктів”, “Про житлово-комунальні послуги” та “Про відходи”.

Аналіз стану виконання вимог, передбачених Законом України «Про благоустрій населених пунктів» свідчить, що не всі органи місцевого самоврядування дотримуються вимог цього Закону.

Так, лише 21% (5820 населених пунктів) мають затверджені програми з благоустрою, у містах цей показник становить - 87% (350 міст). Найкращий показник у Вінницькій (52,5%), Миколаївській (34,4%) та Рівненській (32,3%) областях. В той же час у Тернопільській області лише 3%, у Житомирській – 9,6%, Львівській – 13,8%, Закарпатській – майже 14% населених пунктів мають такі програми. У місті Києві програма з благоустрою відсутня.

Лише трохи більше 39% (10836 населених пунктів) мають затверджені плани заходів з благоустрою. В містах цей показник становить 93%. У Херсонській області затверджені плани заходів з благоустрою мають 100% населених пунктів, у Вінницькій області - 64%, у Тернопільській області – майже 61%. У той же час цей показник найменший у Харківській (21,5%), Сумській (24,7%) та Житомирській (26,1%) областях. У місті Києві план заходів з благоустрою відсутній.

Лише 7,5% (2076 населених пунктів) мають програми розвитку та збереження зелених зон населених пунктів. В містах цей показник становить майже 53% (212 міст).

У Кіровоградській області та у місті Києві такі програми зовсім відсутні, а у Черкаській та Тернопільській областях програми розвитку та збереження зелених зон населених пунктів затверджено менше як на 1%, в той час як у Полтавській області цей показник становить - 27%.

Правила благоустрою затверджено у 43% (11901 населених пунктах). В містах цей показник становить 94% (379 міст).

У Херсонській області правила з благоустрою мають 100% населених пунктів, у Вінницькій області - 91%, у Рівненській – 76%, а у Полтавській області – 74%. Також Правила з благоустрою має місто Київ. В той час найменший відсоток забезпеченості правилами з благоустрою має Тернопільська область – 4% та Дніпропетровська область - 19%.

В 10149 населених пунктів (37%) розроблені та затверджені схеми санітарної очистки, зокрема в містах він становить 90% (364 міст). У Житомирській області затверджено схеми санітарної очистки у 76% населених

пунктах, у Полтавській області – 74%. В той же час у Тернопільській області цей показник становить 1%, а у Херсонській області 13,5%.

Правила утримання домашніх тварин є у 14% (3917 населених пунктів), в містах правила затверджені у 68% (273 міста). Разом із тим, у Львівській та Миколаївській областях цей показник становить менше 1%.

Загальна кількість об'єктів благоустрою в Україні становить понад 415 тис. одиниць, із них 212,5 тис. знаходяться в містах.

Інвентаризацію проведено на 41% (майже 171 тис.) об'єктах благоустрою населених пунктів. В містах цей показник також становить 44% (майже 94 тис.). У Миколаївській області інвентаризовано 100% об'єктів благоустрою, у Рівненській області – 83%, Харківській – 73%, тоді як у Черкаській області – 2,5% та Запорізькій – 6%.

Загалом в Україні паспортизовано 18% (близько 75 тис.) об'єктів благоустрою населених пунктів, в містах цей показник становить майже 19% (майже 40 тис.). В той час як у Миколаївській області паспортизовано майже 98% об'єктів благоустрою, у Житомирській – 65% то в Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Львівській, Одеській, Тернопільській та Черкаській областях майже не здійснюється паспортизація об'єктів благоустрою.

Профінансовано заходи з благоустрою населених пунктів на суму 4,8 млрд. грн., в тому числі на заходи з благоустрою в містах – 3,9 млрд. грн.

В Україні всього 23% (майже 97 тис.) об'єктів благоустрою утримуються підприємствами, визначеними на конкурсних засадах, як це передбачено вимогами Закону України «Про благоустрій населених пунктів». Слід зазначити, що у м. Києві зовсім відсутні об'єкти благоустрою, які утримуються підприємствами, визначеними на конкурсних засадах.

В населених пунктах діють 232 інспекції з благоустрою. Найбільша кількість інспекцій з благоустрою у Закарпатській та Львівській областях – відповідно 34 та 32 одиниці. Внаслідок здійснення перевірок інспекціями з благоустрою до відповідних бюджетів надійшло близько 10 млн. грн.

Разом із тим в Україні діє понад 3 тис. громадських інспекторів, які здійснили близько 8 тис. рейдів та перевірок. В результаті їх діяльності було складено понад 4 тис. протоколів, а до місцевих бюджетів надійшло близько 2,3 млн. грн.

Слід зазначити, що найбільша кількість громадських інспекторів (410 осіб) у Харківській області, найбільшу кількість рейдів та перевірок було здійснено у Запорізькій області (857), найбільшу кількість коштів, що було сплачено внаслідок здійснення перевірок громадськими інспекторами, зафіксовано в Одеській області (майже 1,7 млн. грн.).

Створено 785 комісій з питань визначення суми збитків, завданих об'єктам благоустрою внаслідок порушення законодавства, стандартів, нормативів, норм, порядків і правил у сфері благоустрою населених пунктів. Кошти, що надійшли до відповідних бюджетів за результатами роботи комісій, складають майже 2,9 млн. грн.

Залучено громадськості, насамперед молоді, до здійснення заходів з благоустрою населених пунктів – 4,2 млн. осіб, до здійснення заходів з благоустрою територій, прилеглих до населених пунктів, - близько 1,1 млн. осіб.

На прикладі міста Суми розглянемо діяльність контролюючого органу в сфері благоустрою. З метою здійснення комплексу заходів з благоустрою території міста Суми, врегулювання питання відповідальності суб'єктів господарювання за порушення законодавства у сфері благоустрою, відповідно до Закону України «Про благоустрій населених пунктів», керуючись статтею 25, пунктами 5, 6 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Сумська міська рада прийняла рішення створити управління «Інспекція з благоустрою міста Суми» Сумської міської ради та затвердити положення про неї.

У своїй діяльності управління керується Конституцією України, законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про благоустрій населених пунктів», іншими законами України, указами і розпорядженнями Президента України, актами

Кабінету Міністрів України, іншими нормативними актами, рішеннями Сумської міської ради та її виконавчого комітету, розпорядженнями міського голови та Положенням про управління.

Основними завданнями управління «Інспекція з благоустрою міста Суми» Сумської міської ради є забезпечення реалізації державної та міської політики в сфері благоустрою міста, контроль за станом благоустрою та за дотриманням Правил благоустрою міста, сприяння розвитку та поліпшенню стану благоустрою та профілактика запобігання правопорушень у сфері благоустрою.

Таким чином, на виконання основних завдань, спеціалістами управління «Інспекція з благоустрою міста Суми» Сумської міської ради протягом 2020 року була проведена наступна робота:

1. Проводилися рейди, обстеження та перевірки додержання підприємствами, установами, організаціями і громадянами законодавства у сфері благоустрою щодо приведення об'єктів та елементів благоустрою міста Суми до належного стану з визначенням строків проведення таких заходів.

2. Здійснювався контроль за своєчасним очищенням від снігу та льоду, прибиранням сміття та покосом трави на прилеглих до об'єктів територіях; за належним санітарним станом контейнерних майданчиків; зон масового відпочинку населення на водних об'єктах міста; зупинок громадського транспорту; прибудинкових територій; прилеглих територій до біг-бордів, інших об'єктів архітектури.

3. Підприємства, установи, організації усіх форм власності, фізичні особи-підприємці здійснювали роботи по приведенню до належного санітарного стану прилеглих та внутрішніх територій, упорядкували газони та квітники, при необхідності здійснювали ремонт фасадів та заощення тротуарною плиткою.

4. Здійснювалася видача дозволів на порушення об'єктів благоустрою та вживалися заходи щодо зупинення робіт, які проводилися самовільно і внаслідок яких був порушений стан благоустрою (71 адміністративні протоколи).

5. Здійснювалися рейди, спільно з патрульною поліцією міста Суми, з метою недопущення паркування автомобілів на зелених зонах міста (21 адміністративних протоколів).

6. Спеціалістами відділу спільно з представниками СВП ГУНП в Сумській області, УПП в Сумській області, відділу торгівлі, побуту та захисту прав споживачів Сумської міської ради було проведено 15 рейдів щодо недопущення стихійної торгівлі на вулицях міста. Під час рейдів було складено 87 протоколів про адміністративне правопорушення за ст. 152 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Загалом за розміщення точок торгівлі без відповідних дозвільних документів спеціалістами відділу за 2020 рік було складено 527 протоколи про адміністративне правопорушення.

7. Спеціалістами відділу були розроблені заходи по благоустрою та наведенню належного санітарного стану під час проведення загальноміського місячника благоустрою на території міста Суми та здійснено контроль за їх виконанням. Загалом працювало близько 7 тис. осіб, зібрано та вивезено близько 900 м³ сміття, гілля та опалого листя. Задіяно близько 100 од. техніки.

8. Спеціалісти відділу приймали участь у комісіях по визначенню місць розташування контейнерних майданчиків, у комісіях з питань звільнення земельних ділянок від незаконно встановлених тимчасових споруд, елементів благоустрою та металевих гаражів на території міста, у комісіях з питань переведення, перепланування, переобладнання житлових та нежитлових приміщень, у комісіях по обстеженню несанкціонованих сміттєзвалищ, участь у стратегічній сесії «Бачення майбутнього та стратегічний вибір» і т.ін.

Загалом, за звітний період, спеціалісти відділу прийняли участь в більш ніж 40 комісіях та 20 нарадах.

9. Протягом звітного періоду спеціалістами відділу виявлялися відкриті та пошкоджені оглядові колодязі та вживалися заходи щодо усунення виявлених порушень. Загалом, за звітний період було накрито та відновлено близько 115 оглядових колодязів.

10. Спеціалістами відділу здійснено моніторинг та підготовлено уточнений перелік автогаражних кооперативів, розташованих на території міста з метою подальшої співпраці в частині дотримання Правил благоустрою міста Суми.

За звітний період до управління на розгляд та виконання надійшло 1917 документів, зокрема:

- звернень (пропозицій, скарг) громадян – 211 шт.;
- депутатських звернень та запитів – 35 шт.;
- від юридичних осіб – 393 шт.;
- доручень міського голови – 16 шт.;
- розпоряджень міського голови – 67 шт.;
- рішень Сумської міської ради – 18 шт.;
- рішень виконавчого комітету Сумської міської ради – 31 шт.;
- запитів на публічну інформацію – 27 шт.;
- заяв на видачу дозволу на порушення об'єктів благоустрою – 1119 шт.

В ході щоденної перевірки території міста Суми працівниками управління було складено 1745 протокол про адміністративне правопорушення за ст. 152 КУпАП.

За сприяння та за ініціативи управління було здійснено заощення тротуарною плиткою територій 3140 м²

В процесі своєї діяльності, працівники інспекції проводять профілактично-роз'яснювальні бесіди з мешканцями міста про Правила благоустрою та утримання території міста в належному санітарно-технічному стані, про необхідність дотримання Законів України.

Проводячи аналіз роботи вказаного управління можна побачити позитивну тенденцію стану благоустрою міста. Водночас, в сфері благоустрою можна відмітити також проблемні аспекти щодо її державного регулювання: недостатність фінансових механізмів щодо розвитку і утримання об'єктів благоустрою населених пунктів; встановлення економічно необґрунтованих тарифів на надання послуг з вивезення побутових відходів, послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій; недосконалість законодавчої та

нормативно-правової бази; незабезпеченість державними стандартами щодо якості надання послуг у цій сфері та вимог до об'єктів та елементів благоустрою; недостатнє залучення новітніх технологій до утримання об'єктів благоустрою; недостатність бюджетної підтримки для розвитку цієї сфери та неефективність їх використання; незадовільна дозвільна система, у тому числі щодо надання адміністративних послуг у цій сфері; недостатній рівень державного, відповідальності порушників законодавства в цій сфері та недосконала система штрафів; слабка конкуренція з утримання об'єктів благоустрою та з надання послуг у цій сфері; несприятливий інвестиційний клімат, повільна реалізація проектів приватно-публічного партнерства та недостатнє залучення суб'єктів господарювання приватної власності та соціально-відповідального бізнесу до діяльності у цій сфері; відсутність ефективних механізмів організації співпраці між територіальними громадами під час розв'язання спільних проблем у сфері благоустрою, особливо з питань поводження з побутовими відходами; недостатня поінформованість населення про стан об'єктів та елементів благоустрою та про можливості щодо прийняття рішень та дій у сфері благоустрою, екологічної освіти та виховання у цій сфері тощо.

2.2 Дозвільна система у сфері благоустрою населених пунктів

Базовим законом, що визначає правові та організаційні засади функціонування дозвільної системи у сфері господарської діяльності і встановлює порядок діяльності дозвільних органів, уповноважених видавати документи дозвільного характеру, та державних адміністраторів, є Закон України “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” від 06 вересня 2005 р. № 2806-IV [35]. За цим законом дозвільна система у сфері господарської діяльності - це сукупність урегульованих законодавством відносин, які виникають між дозвільними органами, адміністраторами та суб'єктами господарювання у зв'язку з видачою документів дозвільного

характеру, переоформленням, видачою дублікатів, анулюванням документів дозвільного характеру.

До дозвільних органів віднесено органи виконавчої влади, державні колегіальні органи, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, уповноважені відповідно до закону видавати документи дозвільного характеру.

Відповідно до закону, дозвільна (погоджувальна) процедура – сукупність дій, що здійснюються адміністраторами та дозвільними органами під час проведення погодження (розгляду), оформлення, надання висновків тощо, які передують отриманню документа дозвільного характеру. Під документом дозвільного характеру маються на увазі дозвіл, висновок, рішення, погодження, свідоцтво, інший документ, який дозвільний орган зобов'язаний видати суб'єкту господарювання в разі надання йому права на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності та/або без наявності якого суб'єкт господарювання не може проваджувати певні дії щодо здійснення господарської діяльності або її видів.

Також законом встановлено, що об'єкт, на який видається документ дозвільного характеру (далі - об'єкт), - це природні ресурси, земельна ділянка, ґрунтовий покрив земельних ділянок, споруда, будівля, приміщення, устаткування, обладнання та механізми, що вводяться в експлуатацію або проектуються, окрема операція, господарська діяльність певного виду, робота та послуга, а також документи, які використовуються суб'єктом господарювання в процесі проходження погоджувальної (дозвільної) процедури (проектна документація на будівництво об'єктів, землевпорядна документація, містобудівна документація, гірничий відвід).

Відповідно до законодавства питання щодо надання дозвільних документів, погодження та експертизи регламентуються і низкою підзаконних нормативно-правових актів, затверджених Кабінетом Міністрів України та центральними органами виконавчої влади, а також державними будівельними нормами, державними санітарними нормами та правилами.

Основні вимоги до дозвільної системи у сфері господарської діяльності полягають у тому, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюються:

- необхідність одержання документів дозвільного характеру та їх види;
- дозвільний орган, уповноважений видавати документ дозвільного характеру;
- платність або безоплатність видачі (переоформлення, видачі дубліката, анулювання) документа дозвільного характеру;
- строк видачі або надання письмового повідомлення про відмову у видачі документа дозвільного характеру;
- вичерпний перелік підстав для відмови у видачі, переоформлення, видачі дубліката, анулювання документа дозвільного характеру;
- строк дії документа дозвільного характеру або необмеженість строку дії такого документа;
- перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності.

Законом України від 19 травня 2011 р. № 3392-VI затверджено вичерпний Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності [47]. Інші види документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності можуть встановлюватися здійснюватися шляхом внесення відповідних змін до цього Закону.

Зміни до Переліку вносяться одночасно (разом) з внесенням змін до законів України, що регулюють відносини у цій сфері. Необхідність одержання документів дозвільного характеру, встановлена законами, виникає виключно після внесення таких документів до цього Переліку.

Наразі до цього переліку включений Дозвіл на порушення об'єктів благоустрою відповідно до Закону України “Про благоустрій населених пунктів” [33]. На підставі дозволу на порушення об'єктів благоустрою виконавчого органу сільської, селищної, міської ради здійснюється порушення об'єктів благоустрою, пов'язане з виконанням суб'єктами господарювання земляних та

ремонтних робіт.

Дозвіл на порушення об'єктів благоустрою не вимагається, якщо земляні та ремонтні роботи здійснюються: особами, які мають документ, що посвідчує право власності або право користування земельною ділянкою, в тому числі право земельного сервітуту; у складі підготовчих або будівельних робіт, право на виконання яких оформлене у встановленому законодавством порядку.

Роботи з усунення наслідків аварій на об'єктах благоустрою розпочинаються негайно з обов'язковим подальшим оформленням дозволу в порядку, визначеному законодавством.

Перелік земляних та ремонтних робіт, для виконання яких необхідно отримати дозвіл, встановлюється в Типовому порядку щодо видачі дозволів на порушення об'єктів благоустрою або відмови в їх видачі, переоформлення, видачі дублікатів, анулювання дозволів, який затверджується Кабінетом Міністрів України. Такий Типовий порядок затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 870 [40], яким установлена відповідна процедура для проведення земляних та/або ремонтних робіт на об'єктах благоустрою, отримання документів дозвільного характеру відповідно до вимог чинного законодавства. До Типового порядку додається форма дозволу на порушення об'єктів благоустрою та Перелік земляних та/або ремонтних робіт, для виконання яких необхідно отримати дозвіл.

До видів земляних та/або ремонтних робіт, для виконання яких необхідно отримати дозвіл, включено такі:

- земляні або монтажні роботи, не пов'язані з прокладенням, перекладенням, ремонтом інженерних мереж і споруд;
- земляні або монтажні роботи, пов'язані з розриттям дорожнього покриття вулиць, доріг, майданів, площ;
- роботи, пов'язані з порушенням благоустрою об'єктів зеленого господарства;
- роботи, пов'язані з інженерними вишукуваннями;
- роботи, пов'язані з археологічними дослідженнями;

- улаштування нових та/або заміна існуючих посадкових майданчиків для пасажирів міського громадського транспорту з установленням навісу або павільйону;
- ремонт та/або улаштування майданчиків для паркування транспортних засобів, спортивних, дитячих та інших майданчиків;
- заміна пошкоджених та застарілих конструкцій опор, ліхтарів, освітлювальної арматури, тросів, розтяжок, кабелів, дротів, комунікаційної апаратури;
- прокладення, перекладення або заміна водостічних, водопровідних труб та водоприймальних колодязів;
- установлення нових, відновлення, ремонт та заміна існуючих малих архітектурних форм;
- відбудова, відновлення зруйнованих частин фундаментів пам'ятників, декоративних скульптур та композицій, елементів обладнання фонтанів та декоративних басейнів із заміною зношених труб та водопровідної арматури фонтанів тощо;
- установлення нових та/або ремонт і відбудова пошкоджених споруд і обладнання пляжів (гардеробів, камер схову, пунктів прокату пляжного інвентарю, туалетів, лав, грибків, навісів, альтанок тощо), спортивного та дитячого устаткування.

Порядок видачі дозволів або відмови в їх видачі, переоформлення, видачі дублікатів, анулювання дозволів затверджується рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради на підставі вищезазначеного Типового порядку. У разі якщо відповідною сільською, селищною, міською радою не прийнято таке рішення, застосовується Типовий порядок, затверджений Кабінетом Міністрів України.

Видача дозволу, його переоформлення або видача дубліката дозволу здійснюється безоплатно. Дозвіл видається протягом десяти робочих днів з дня реєстрації заяви. Строк дії дозволу визначається умовами робіт і не може перевищувати один рік

Відмова у видачі дозволу видається заявнику в письмовій формі з відповідним обґрунтуванням у строк, передбачений для видачі дозволу. Підставою для відмови у видачі дозволу є: подання суб'єктом господарювання неповного пакету документів, необхідних для одержання дозволу згідно з установленим переліком; невідповідність поданих документів вимогам законодавства; виявлення недостовірних відомостей у поданих документах. Відмову у видачі дозволу може бути оскаржено в установленому порядку.

У разі, якщо в установлений строк не видано дозвіл або відмовлено в його видачі, право виконання на об'єкті благоустрою земляних та ремонтних робіт виникає на десятий робочий день з дня закінчення зазначеного строку, а дозвіл вважається виданим.

У разі, якщо право виконання на об'єкті благоустрою земляних та ремонтних робіт передано іншій особі, дозвіл підлягає переоформленню. Переоформлення дозволу не зупиняє виконання робіт. Підставами для видачі дубліката дозволу є втрата або пошкодження дозволу [33].

Крім того, Переліком документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, що затверджений Законом України від 19 травня 2011 р. № 3392-VI “Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності” [47], передбачено документи дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, що опосередковано стосуються господарської діяльності в сфері благоустрою населених пунктів:

1. Дозвіл на розміщення зовнішньої реклами відповідно до Закону України “Про рекламу” [49].

2. Дозвіл на розміщення, будівництво споруд, об'єктів дорожнього сервісу, автозаправних станцій, прокладання інженерних мереж та виконання інших робіт у межах смуги відведення автомобільних доріг відповідно до Закону України “Про автомобільні дороги” [31].

3. Погодження проектів щодо будівництва, реконструкції і ремонту автомобільних доріг, залізничних переїздів, комплексів дорожнього сервісу та інших споруд у межах смуги відведення автомобільних доріг або червоних ліній

міських вулиць і доріг відповідно до Закону України “Про дорожній рух” [36].

4. Дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами згідно із Законом України “Про відходи” [34].

5. Дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами відповідно до Закону України “Про охорону атмосферного повітря” [44], що застосовується при функціонуванні в населеному пункті заводів з утилізації побутових відходів.

6. Дозвіл на виконання будівельних робіт та Сертифікат про прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об’єктів, які належать до IV і V категорій складності, відповідно до Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” [48], що застосовується при будівництві об’єктів благоустрою населених пунктів.

7. Дозволи, що пов’язані з пам’ятками на територіях населених пунктів згідно із Законом України “Про охорону культурної спадщини” [45]:

- дозвіл на переміщення (перенесення) пам’ятки національного значення;
- дозвіл на переміщення (перенесення) пам’яток місцевого значення;
- дозвіл на проведення робіт на пам’ятках місцевого значення (крім пам’яток археології), їх територіях та в зонах охорони, реєстрація дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок;

- дозвіл на проведення робіт на пам’ятках національного значення, їх територіях та в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених пунктів;

- погодження відчуження або передачі пам’яток місцевого значення їх власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;

- погодження відчуження або передачі пам’яток національного значення їх власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;

- погодження програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земельних

робіт, реалізація яких може позначитися на стані пам'яток місцевого значення, їх територій і зон охорони.

Усі вище перелічені дозволи представлені на рисунку 2.1.

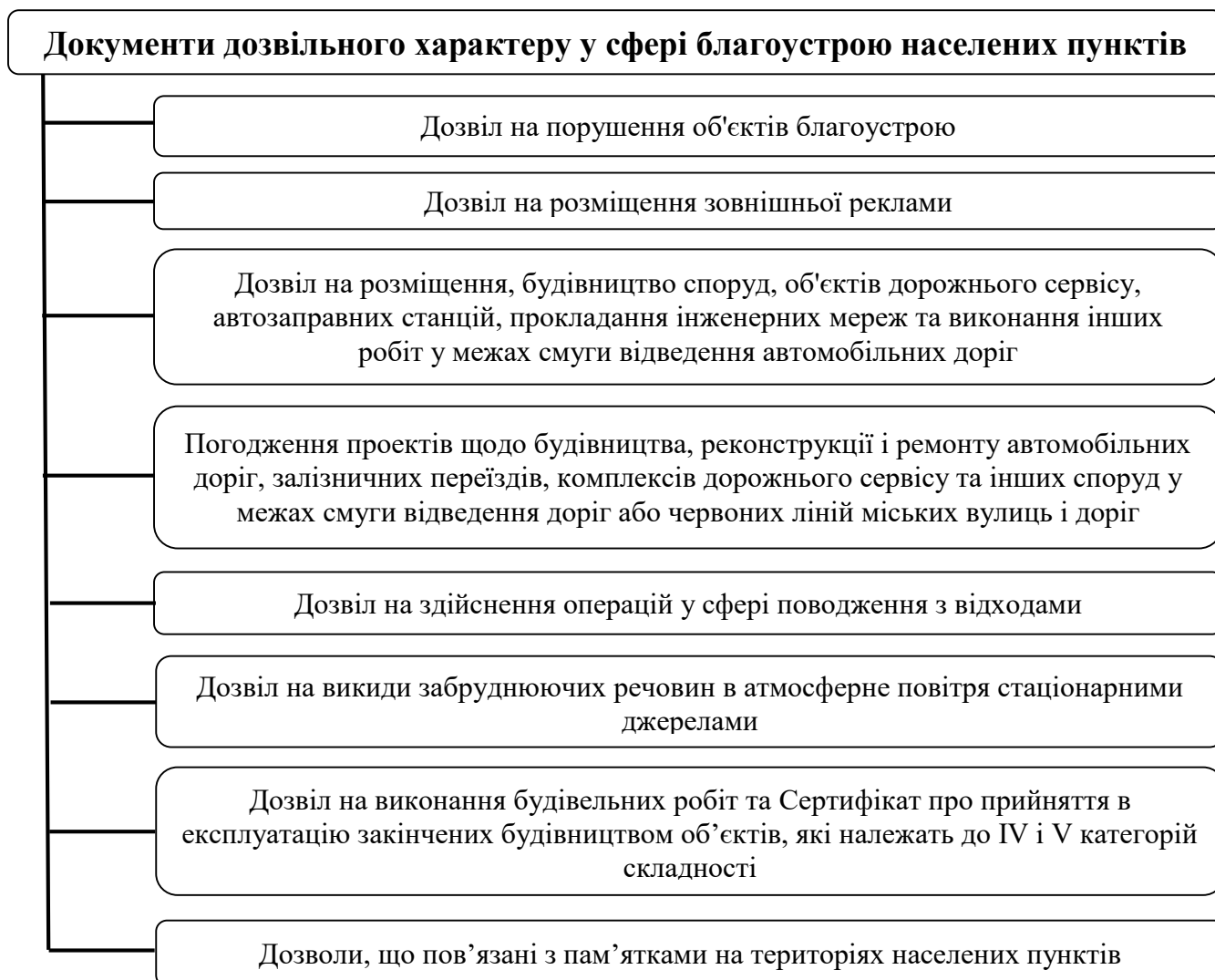

Рисунок 2.1 – Документи дозвільного характеру у сфері благоустрою населених пунктів

Статтею 4 Закону України від 06 вересня 2005 р. № 2806-IV “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” передбачено, що видавання документів дозвільного характеру місцевими дозвільними органами здійснюється за принципом організаційної єдності, що передбачає наявність адміністратора, в порядку, встановленому цим Законом [35]. Сьогодні вже запроваджена система єдиних дозвільних центрів, які забезпечують подання документів на отримання дозволу, в одному або лише декількох органах.

Ще одним важливим законом, що стосується дозвільної системи, є Закон України “Про адміністративні послуги” від 06 вересня 2012 р. № 5203-VI [32], який визначає правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг. Законом визначено, що адміністративна послуга - це результат здійснення владних повноважень суб’єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов’язків такої особи відповідно до закону. Вимоги цього Закону поширюються на надання суб’єктом надання адміністративних послуг витягів та виписок з реєстрів, свідоцтв, довідок, копій, дублікатів документів та інші передбачені законом дії, у результаті яких суб’єкту звернення, а також об’єкту, що перебуває в його власності, володінні чи користуванні, надається або підтверджується певний юридичний статус та/або факт.

Цим законом установлені основні вимоги до регулювання надання адміністративних послуг. Виключно законами, які регулюють суспільні відносини щодо надання адміністративних послуг, встановлюються:

- підстави для одержання адміністративної послуги;
- суб’єкт надання адміністративної послуги та його повноваження щодо надання адміністративної послуги;
- перелік та вимоги до документів, необхідних для отримання адміністративної послуги;
- платність або безоплатність надання адміністративної послуги;
- граничний строк надання адміністративної послуги;
- перелік підстав для відмови у наданні адміністративної послуги.

Перелік адміністративних послуг визначається законом. Однак на сьогодні такий перелік законом не затверджено.

Як видно, є спільні риси в Законах України Закону України від 06 вересня 2005 р. № 2806-IV “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” [35] та “Про адміністративні послуги” від 06 вересня 2012 р. № 5203-VI [32] у сферах застосування. Зокрема, до документів дозвільного характеру віднесено дозволи,

висновки, рішення, погодження, свідоцтва, інші документи дозвільного характеру, водночас до адміністративних послуг - діяльність з видачі витягів та виписок з реєстрів, свідоцтв, довідок, копій, дублікатів документів та інші передбачені законом документи.

Таким чином, для забезпечення виконання цих законів необхідно сформуванню єдиного Переліку адміністративних послуг та документів дозвільного характеру у сфері благоустрою населених пунктів, який має бути, на наш погляд, у вигляді електронного реєстру. В цей перелік повинні увійти адміністративні послуги і документи дозвільного характеру, що надаються у сфері благоустрою населених пунктів.

Проаналізувавши галузеві законодавчі акти, можна дійти висновку, що такий перелік, крім визначених Законом України від 19 травня 2011 р. № 3392-VI “Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності” [47], необхідно доповнити адміністративними послугами і документами дозвільного характеру, що стосуються господарської діяльності в сфері благоустрою населених пунктів.

Загалом у сфері благоустрою населених пунктів можна виділити такі адміністративні послуги (рисунки 2.2).

1. Відповідно до Закону України “Про благоустрій населених пунктів”:
 - дозвіл (ордер) на видалення зелених насаджень;
 - акт обстеження зелених насаджень, що підлягають видаленню;
 - погодження установами технічних засобів регулювання дорожнього руху.
2. Відповідно до Закону України “Про поховання та похоронну справу” – рішення на перепоховання останків померлих.
3. Відповідно до Закону України “Про відходи” - погодження місць розміщенням об’єктів поводження з відходами.
4. Відповідно до Закону України “Про автомобільні дороги” – дозвіл на прокладання нових та ремонт існуючих мереж у межах “червоних ліній” вулиць і доріг міст та інших населених пунктів.

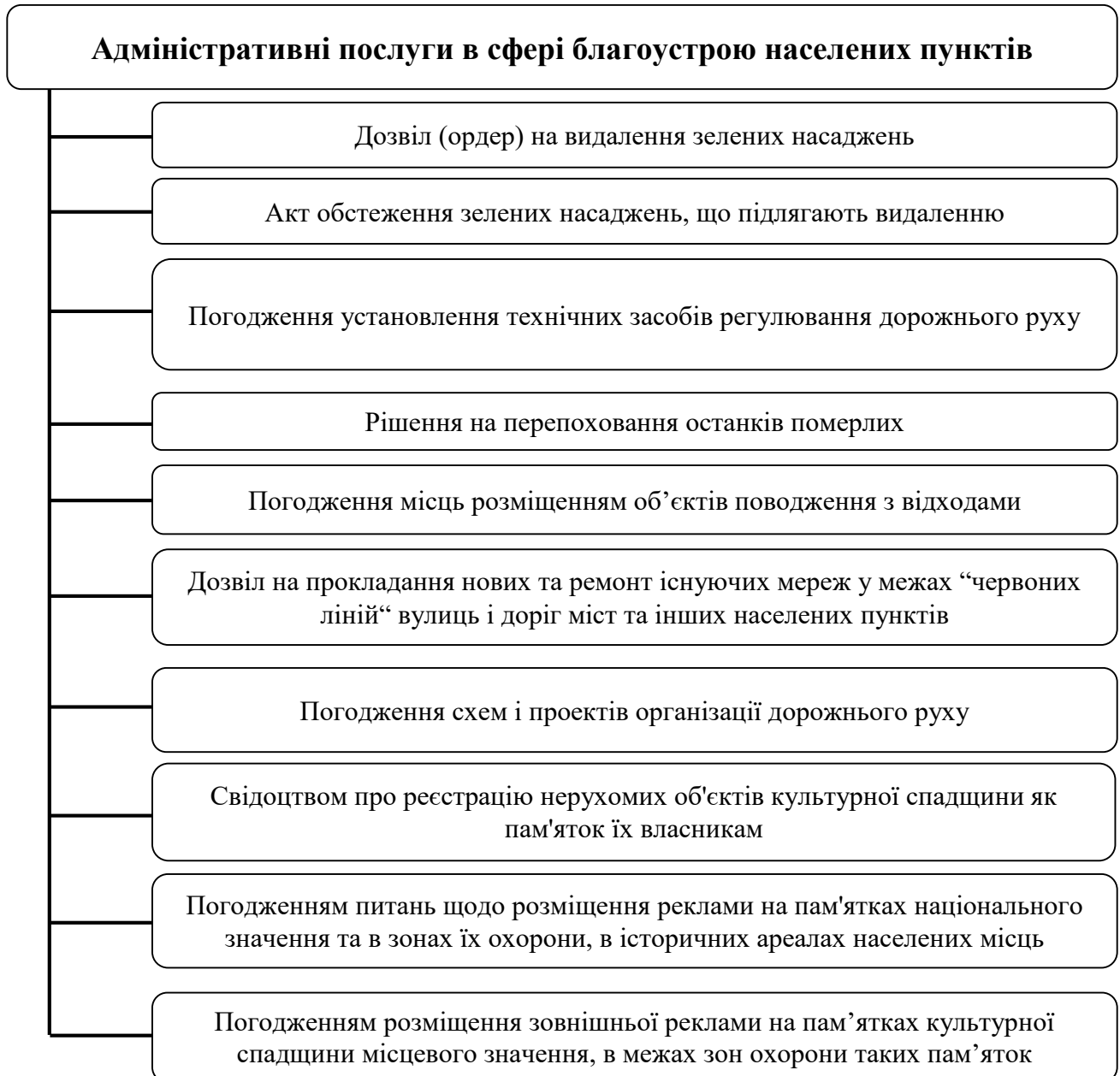

Рисунок 2.2 – Адміністративні послуги у сфері благоустрою населених пунктів

5. Відповідно до Закону України “Про дорожній рух” – погодження схем і проектів організації дорожнього руху.

6. Відповідно до Закону України “Про охорону культурної спадщини”:
– свідоцтво про реєстрацію нерухомих об'єктів культурної спадщини як пам'яток їх власникам;

– погодження питань щодо розміщення реклами на пам'ятках національного значення та в зонах їх охорони, в історичних ареалах населених місць;

– погодження розміщення зовнішньої реклами на пам'ятках культурної спадщини місцевого значення, в межах зон охорони таких пам'яток відповідно до Закону України “Про охорону культурної спадщини”.

Варто відзначити загальний позитивний вплив вище вказаних законів України на функціонування дозвільної системи в державі, однак потребують удосконалення механізми видачі дозвільних документів.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

3.1 Попередження адміністративних правопорушень та посилення механізмів притягнення до відповідальності

Благоустрій міста – це обличчя самого міста, коли в'їжджаємо до нового населеного пункту, то перш за все дивимося на територію міста, яка архітектура фасадів, чи чисто в даному місті і формується думка про це місто, про його мешканців.

Щоб території населених пунктів знаходились в належному санітарно-технічному стані, на законодавчому рівні розробляються відповідні нормативно-правові акти, що спрямовані на регулювання відносин в сфері благоустрою, здійснення контролю за дотриманням цих норм, а також притягнення до відповідальності в разі їх порушення. Як свідчить практика, найчастіше громадянами вчиняються адміністративні правопорушення, не виняток і сфера благоустрою.

Попередження правопорушень – це діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб, спрямована на запобігання вчиненню протиправних дій, відповідальність за які передбачена у відповідних нормативно-правових актах. Тобто, попередження правопорушення зводиться до того, щоб роз'яснити суб'єкту про дії, які заборонено здійснювати, та про відповідальність у разі вчинення таких дій.

Попередження покладається в першу чергу на нормотворчі органи, як Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, так і органи на місцях, наприклад, міські, селищні ради, шляхом видання відповідних нормативно-правових актів, що регулюють певну сферу суспільних відносин. Це і закони, постанови, рішення тощо.

Механізм попередження також реалізується відповідними наглядовими

органами: державними, самоврядними (органи місцевого самоврядування), господарськими (підприємства, установи, організації), самоорганізації (органами самоорганізації населення), громадськими (громадянами).

Попередження має на меті не тільки запобігти порушенню, а й виховувати суб'єктів дотримуватись вимог нормативно-правових актів.

Інститут попередження застосовується в ст. 26 КУпАП, де зазначено, що попередження як захід адміністративного стягнення виноситься в письмовій формі.

Попередження полягає в офіційному осуді вчиненого проступку і застереженні правопорушника від його повторення. Це найменш суворе адміністративне стягнення, яке застосовується за незначні адміністративні проступки. Воно спрямоване на інформування правопорушника, що його поведінка носить антигромадський характер і засуджується нормами адміністративного права, і що йому слід припинити вчинення подібних проступків, в протилежному випадку він буде притягнутий до більш суворого покарання. Попередження вважається тільки тоді адміністративним стягненням, якщо воно оформлене у відповідному порядку письмовою постановою або у передбачених законодавством випадках фіксується іншим встановленим способом. Тобто, якщо попередження оформляється усно, це не є адміністративним стягненням.

Проте, у ст. 152 КУпАП зазначено, що порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, правил благоустрою територій населених пунктів тягнуть за собою накладення штрафу на громадян та на посадових осіб, громадян - суб'єктів підприємницької діяльності. Тобто, попередження у разі вчинення порушення у сфері благоустрою, не застосовується. Тобто, законодавець обмежив застосування такого виду адміністративної відповідальності, як попередження, застосувавши накладення штрафу.

Попередження правопорушень в сфері благоустрою населених пунктів – це не застосування ст.26 КУпАП, а дії спрямовані на запобігання вчиненню

даних правопорушень, тоді як попередження виносяться за вже вчинене правопорушення. Тобто, можна твердо сказати, що правопорушення у сфері благоустрою не можуть бути малозначними і завжди тягнуть за собою матеріальну шкоду, яка повинна бути відшкодована.

Отже, розглянемо заходи попередження правопорушень в сфері благоустрою населених пунктів. Заходи попередження правопорушень в сфері благоустрою населених пунктів - це комплексні роботи, що направлені на досягненні чіткої мети, а саме утримання території населених пунктів у належному санітарно-технічному стані, профілактика правопорушень в сфері благоустрою.

Можуть застосовуватись такі заходи попередження правопорушень, в сфері благоустрою, як:

- інформування населення про правила поведінки в сфері благоустрою та про відповідальність у разі невиконання цих правил (за допомогою інформаційних носіїв від біг-бордів, сіті-лайтів до телебачення та через мережі інтернет);
- профілактична робота відповідних органів, що здійснюють контроль за станом благоустрою в місті, наприклад, інспекція з благоустрою міста, муніципальна поліція, управління архітектури та містобудування та інші, шляхом проведення роз'яснювальних бесід тощо;
- участь населення в програмах благоустрою міста, наприклад в проведенні місячника з благоустрою;
- громадський контроль за допомогою гарячих ліній, електронної карти міста;
- роз'яснювання молоді Правил благоустрою міста;
- запровадженню обов'язкового курсу в предметі «Безпека життєдіяльності» при підготовці школярів молодших і старших класів, а саме «Виконання Правил благоустрою міста»;
- перевихованні правопорушників, шляхом залучення їх до громадських робіт.

Розглянемо нормативно-правові акти, які систематизують правопорушення у сфері благоустрою населених пунктів та попереджують про відповідальність за їх вчинення (на прикладі міста Суми).

Відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 10 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» до повноважень міських рад у сфері благоустрою населених пунктів належить затвердження правил благоустрою територій населених пунктів [34]. Так, у місті Суми діє рішення Сумської міської ради від 26.12.2014 р. № 3853-МР «Про затвердження Правил благоустрою міста Суми». Правила благоустрою міста Суми – нормативно-правовий акт, яким устанавлюються вимоги щодо благоустрою території міста Суми. Правила розробляються на підставі Типових правил благоустрою території населеного пункту для всіх сіл, селищ, міст і затверджуються Сумською міською радою. Орган місцевого самоврядування забезпечує вільний доступ населення до затверджених правил. Тобто тут реалізується функція інформування та попередження мешканців.

Правила визначають порядок здійснення благоустрою та утримання територій об'єктів благоустрою міста Суми, регулюють права та обов'язки учасників правовідносин у сфері благоустрою території міста, визначають здійснення ефективних і комплексних заходів утримання території населених пунктів у належному стані, їх санітарного очищення, збереження об'єктів загального користування, а також природних ландшафтів, інших природних комплексів і об'єктів, створення умов для реалізації прав та виконання обов'язків суб'єктами у сфері благоустрою населених пунктів.

Правила спрямовані на створення умов, сприятливих для життєдіяльності людини, і є обов'язковими для виконання на території міста Суми всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності та підпорядкування, органами самоорганізації населення, а також громадянами, у тому числі іноземцями та особами без громадянства.

Правила зазначають організацію належного утримання та раціонального використання території, будівель, інженерних споруд та об'єктів рекреаційного,

природоохоронного, оздоровчого, історико-культурного та іншого призначення.

Правила встановлюють економічні, екологічні, соціальні та організаційні засади благоустрою міста Суми, порядок благоустрою та утримання території об'єктів благоустрою, регулюють права та обов'язки учасників правовідносин у сфері благоустрою міста, визначають комплекс заходів, необхідних для забезпечення чистоти і порядку у місті Суми.

Вразі порушення законодавства в сфері благоустрою населених пунктів настає відповідальність. Відповідальність означає усвідомлення суті та значення діяльності, її наслідків для суспільства і соціального розвитку, вчинків особи з погляду інтересів суспільства або певної групи. Соціальна функція відповідальності розкривається в понятті «соціальна відповідальність», державно-обумовленим доповненням якої є юридична відповідальність.

В сфері благоустрою населених пунктів за законодавчим регулюванням можна виокремити такі види відповідальності (рисунок 3.1):

- цивільно-правову відповідальність (визначається відповідно до Цивільного кодексу України [58] та Господарського кодексу України [7]);
- дисциплінарну відповідальність (визначається згідно з Кодексом законів про працю України [20]);
- кримінальну відповідальність (визначається відповідно до Кримінального кодексу України [24]);
- адміністративну відповідальність (визначається згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення [21]);
- компенсаційну вартість (визначається на підставі затверджених у встановленому порядку такс, методик, розрахунків щодо обрахування шкоди).

По-перше, це *цивільно-правова відповідальність*, що використовується під час укладання договорів, у яких встановлюється цивільно-правова відповідальність між сторонами при невиконанні певних умов договору, погіршення стану об'єкта благоустрою тощо відповідно до Цивільного кодексу України [58] та Господарського кодексу України [48].

Рисунок 3.1 – Види відповідальності у сфері благоустрою населених пунктів

По-друге, це *дисциплінарна відповідальність*, яка є одним із засобів впливу на осіб, для яких дії у сфері благоустрою населених пунктів є посадовим обов'язком. Види дисциплінарних стягнень за відповідні порушення передбачені Кодексом законів про працю України [20].

По-третє, це *кримінальна відповідальність*, що встановлюється Кримінальним кодексом України [24]. Так, ст. 270-1 цього Кодексу передбачено санкцію за умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства, в тому числі об'єктів благоустрою населених пунктів та їх складових (кришки люків, решітки на них тощо).

По-четверте, це *адміністративна відповідальність*, яка встановлюється Кодексом України про адміністративні правопорушення [21]. Так, відповідно до ст. 9 цього Кодексу адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський

порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені цим Кодексом, настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою кримінальної відповідальності.

Щодо *компенсаційної вартості*, то ст. 19 Закону України “Про благоустрій населених пунктів” [33] передбачено відшкодування збитків, завданих об’єкту благоустрою.

Так, збитки, завдані об’єкту благоустрою в результаті порушення законодавства з питань благоустрою населених пунктів, підлягають відшкодуванню в установленому порядку. Оцінка завданих збитків проводиться балансоутримувачем у разі протиправного пошкодження чи знищення елементів благоустрою, а також пошкодження чи знищення елементів благоустрою в разі:

- ліквідації аварій на інженерних мережах та інших елементах благоустрою;
- ремонту інженерних мереж;
- видалення аварійних сухостійних дерев та чагарників;
- прокладання нових інженерних мереж;
- виконання інших суспільно необхідних робіт.

У сфері благоустрою населених пунктів більше застосовуються адміністративна відповідальність та сплата компенсаційної вартості.

Під механізмом притягнення до адміністративної відповідальності слід розуміти комплекс взаємопов’язаних заходів матеріально-технічного, організаційно-управлінського і спеціально-юридичного характеру, що здійснюються органами публічної влади та їх посадовими особами і призначенні забезпечити притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності.

В умовах розвитку українського суспільства державне адміністрування продовжує займати важливе місце й відігравати головну роль серед різновидів владно-управлінської діяльності, що забезпечує дотримання прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина. Розуміння цього механізму як

системи всіх державних органів, що здійснюють не тільки адміністрування загальносуспільними справами, але й забезпечують життєдіяльність усього суспільства, показує не лише характер держави як політичної організації, а також її соціальну спрямованість.

Але визначення напрямів удосконалення діяльності органів державної влади щодо забезпечення благоустрою населених пунктів окреслило ряд проблем, розв'язання яких сприятиме проведенню адміністративної реформи, задоволенню інтересів громадян, створенню ефективної системи благоустрою населених пунктів і як результат трансформації населених пунктів України у затишні, зручні, комфортні місця проживання.

Безкарність та безвідповідальність за порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою призводить до псування об'єктів благоустрою та втрат місцевих бюджетів, а також неповаги до держави.

Основними нормативними актами про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів є КУпАП [21] та Закон України «Про благоустрій населених пунктів» [34]. Ст. 152 КУпАП передбачено адміністративну відповідальність за порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, а також правил благоустрою територій населених пунктів.

Об'єктом порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів є суспільні відносини у цій сфері.

Об'єктивна сторона порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів полягає в порушенні законодавства у цій сфері, правил благоустрою територій міст та інших населених пунктів, а також недодержанні правил щодо забезпечення чистоти і порядку в містах та інших населених пунктах.

Суб'єктивна сторона порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів характеризується наявністю вини у формі як умислу, так і у формі необережності.

Суб'єктами порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів можуть бути як посадові особи, так і громадяни.

Слід зазначити, що Кодекс України про адміністративні правопорушення містить ще деякі статті, які стосуються об'єктів благоустрою населених пунктів.

По-перше, це ст. 150 “Порушення правил користування жилими будинками і жилими приміщеннями” щодо утримання прибудинкових територій.

По-друге, ст. 152-1 “Порушення правил паркування транспортних засобів” передбачає відповідальність за порушення посадовими особами суб'єктів господарювання, які утримують майданчики для паркування транспортних засобів, визначених правилами паркування транспортних засобів, вимог щодо розміщення та функціонування майданчиків для паркування.

По-третє, ст. 153 “Знищення або пошкодження зелених насаджень або інших об'єктів озеленення населених пунктів” передбачає відповідальність за знищення або пошкодження зелених насаджень, окремих дерев, чагарників, газонів, квітників та інших об'єктів озеленення в межах населених пунктів, невжиття заходів щодо їх охорони, а також самовільне перенесення в інші місця під час забудови окремих ділянок, зайнятих об'єктами озеленення.

Водночас у Кодексі України про адміністративні правопорушення [21] залишаються статті, які стосуються забруднення відходами інших територій, де також продовжують застосовуватись низькі штрафні санкції за схожі правопорушення, які були визначені у ст. 52, 82 та 152 цього Кодексу, і стосуються адміністративної відповідальності за псування і забруднення сільськогосподарських та інших земель, порушення вимог щодо поводження з відходами під час їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, знешкодження, видалення або захоронення, порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, правил благоустрою територій населених пунктів.

Докладніше питання адміністративної відповідальності у сфері благоустрою населених пунктів розглянуті в роботі Є. Щербини [60], зокрема, в

ній розроблено теоретико-правові засади та наведено характеристику адміністративної відповідальності за порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів.

Таку адміністративну відповідальність Є. Щербина [60] розглядає як примусову, з додержанням встановленої процедури застосування правомочним суб'єктом адміністративних стягнень до громадян та посадових осіб за порушення встановлених органами державної влади та органами місцевого самоврядування стандартів, норм і правил, спрямованих на створення умов, для нормальної життєдіяльності людини на території населеного пункту. Серед практичних пропозицій з удосконалення законодавства можна виокремити такі:

- обґрунтувати необхідність доповнити ст. 16 Закону України “Про благоустрій населених пунктів” [33] щодо доповнення до обмежень при використанні об'єктів благоустрою, яким заборонено на об'єктах благоустрою населених пунктів здійснювати інші діяння, що передбачені місцевими правилами благоустрою територій населених пунктів;

- запропонувати викласти в новій редакції ст. 152 Кодексу України про адміністративні правопорушення [21], в якій передбачити відповідальність за повторне порушення законодавства у сфері благоустрою населених пунктів.

У сучасному соціально-економічному розвитку України відповідно до ст. 42 Закону України “Про благоустрій населених пунктів” [33] до відповідальності притягаються особи, винні у таких порушеннях законодавства у сфері благоустрою населених пунктів:

- порушенні встановлених державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів;

- проектуванні об'єктів благоустрою населених пунктів з порушенням затвердженої в установленому законодавством порядку містобудівної документації та державних будівельних норм;

- порушенні встановлених законодавством екологічних, санітарно гігієнічних вимог та санітарних норм під час проектування, розміщення, будівництва та експлуатації об'єктів благоустрою;

- порушенні правил благоустрою територій населених пунктів;
- порушенні режиму використання і охорони територій та об'єктів рекреаційного призначення;
- самовільному зайнятті території (частини території) об'єкта благоустрою населеного пункту;
- пошкодженні (руйнуванні чи псуванні) вулично-дорожньої мережі, інших об'єктів благоустрою населених пунктів;
- знищенні або пошкодженні зелених насаджень чи інших об'єктів озеленення населених пунктів, крім випадків, передбачених ст. 28 Закону України “Про благоустрій населених пунктів” [33];
- забрудненні (засміченні) території населеного пункту;
- неналежному утриманні об'єктів благоустрою, зокрема покриття доріг, тротуарів, освітлення територій населених пунктів тощо.

Вітчизняний дослідник Є. Щербина [60] в своїй роботі пропонував: розробити Інструкцію щодо притягнення до відповідальності за адміністративні проступки, пов'язані з порушенням державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів; оптимізувати розгляд справ у сфері благоустрою населених пунктів шляхом надання прав розглядати справи за порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів згідно зі ст. 152 Кодексу України про адміністративні правопорушення особам, уповноваженим складати протокол [21]. Однак не конкретизовано, що має включати Інструкція з притягнення до відповідальності за адміністративні проступки, пов'язані з порушенням державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів.

Також однією з пропозицій Є. Щербини [60] є оптимізація розгляду справ та застосування стягнень щодо порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, що передбачає: надання права розглядати справи за ст. 152 Кодексу України про адміністративні правопорушення [21] особам, уповноваженим складати протокол у разі, якщо винна особа погодилася зі своєю провиною.

Одним із аспектів дієвості системи контролю в сфері благоустрою населених пунктів є досконалість інструментарію з притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні законодавства у цій сфері.

Кодекс України про адміністративні правопорушення [21] та ст. 38 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” [41] передбачають розгляд справ про адміністративні правопорушення виконавчими органами сільських, селищних, міських рад або створення для їх розгляду адміністративних комісій при виконавчих органах сільських, селищних, міських рад. За ст. 152 цього Кодексу вони мають право накладати на винних осіб адміністративні стягнення у вигляді штрафу.

Розглядаючи справи про адміністративне правопорушення, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад приймають рішення, а адміністративні комісії - постанови.

Для встановлення правових прогалин, що не дають змоги належно функціонувати системі контролю у сфері благоустрою населених пунктів, необхідно проаналізувати винесені постанови та ухвали суду за порушення законодавства в цій сфері. Особливу увагу слід звернути на скасовані судами постанови адміністративних комісій та рішення виконавчих органів сільських, селищних, міських рад про порушення законодавства у сфері благоустрою населених пунктів та на причини їх скасування.

Аналіз практики застосування адміністративного законодавства щодо справ за порушення законодавства у сфері благоустрою населених пунктів показує, що органами, уповноваженими складати протоколи та розглядати справи про адміністративні правопорушення, під час виробництва за цими справами допускається значна кількість порушень, що стосуються вимог, які висуваються до протоколів і постанов про адміністративні правопорушення, а також до порядку розгляду адміністративних справ. Високі показники скасування постанов адміністративних органів зумовлені як низькою якістю наведених матеріалів, так і помилками органів, що розглядають справи про адміністративні правопорушення у сфері благоустрою населених пунктів.

Основними причинами оскарження та підстава для відмови у притягненні до адміністративної відповідальності є такі:

- відсутність доказової бази або її неналежне оформлена;
- притягнення до відповідальності невинних посадових осіб;
- помилки в оформленні протоколів про адміністративні правопорушення.

Ще одне питання щодо вдосконалення механізмів притягнення до адміністративної відповідальності – це наявність доказів. Зокрема, для покращення формування доказової бази потрібно легалізувати застосування сучасних технологій. Тож необхідно доповнити ст. 251 Кодексу України про адміністративні правопорушення [21] положенням про можливість використовувати покази технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, які використовуються під час нагляду за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються не тільки забезпечення безпеки дорожнього руху, а й сфери благоустрою населених пунктів.

Наприклад, ст. 251 Кодексу України про адміністративні правопорушення [21] включає в перелік доказів висновок експертизи, однак зазначений Кодекс не роз'яснює, хто саме і як має цю експертизу призначати, яким процесуальним документом це оформляється, які права та обов'язки експертів тощо.

Тому експертизи в цій категорії справ призначаються вкрай рідко. При цьому ситуація ускладнюється ще й невеликими термінами адміністративного стягнення, передбаченими ст. 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення [21]: за два місяці далеко не завжди вдається зібрати необхідні докази, особливо якщо необхідно провести експертизу.

Залучаючи до адміністративної відповідальності посадових осіб, юридичних осіб, органи контролю у сфері благоустрою населених пунктів не завжди враховують, що однією з основних умов притягнення до адміністративної відповідальності посадової особи законом передбачено невиконання цією особою своїх службових обов'язків.

Тому під час визначення посадової особи, що підлягає притягненню до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення у сфері благоустрою населених пунктів, слід враховувати повноваження посадової особи, до якої відносяться відповідні питання.

Посадові особи, уповноважені складати протоколи про адміністративні правопорушення, за законом можуть лише скласти протокол на ймовірного порушника. Проводити будь-яке розслідування у них немає повноважень (тут варто пам'ятати ст. 19 Конституції [21], згідно з якою посадові особи органів державної влади повинні діяти лише в межах, способом і в порядку, безпосередньо передбачених законом).

Тож, якщо через недостатність доказів на особу, яка саме порушила законодавство у сфері благоустрою населених пунктів, не складений протокол на місці події, то адміністративної відповідальності така особа, швидше за все, уникне.

Іноземці і особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах з громадянами України. Відповідно до ст. 16 Кодексу України про адміністративні правопорушення [21] питання про відповідальність за адміністративні правопорушення, вчинені на території України іноземцями, які згідно з чинними законами та міжнародними договорами України користуються імунітетом від адміністративної юрисдикції України, вирішуються дипломатичним шляхом.

Норма щодо розгляду справ про адміністративне правопорушення у сфері благоустрою населених пунктів за місцем проживання особи, яка його скоїла, також ускладнює процедуру притягнення громадян України з інших населених пунктів до відповідальності.

Так, іноземці або особи без громадянства, які перебувають на території України, можуть покинути її територію без сплати відповідних штрафів за порушення законодавства у сфері благоустрою населених пунктів, оскільки виконання процедурних дій щодо притягнення до адміністративної відповідальності, потребує значного часу, зокрема, розгляду справи

адміністративною комісією або виконавчим органом сільської, селищної, міської ради, виконавчого провадження державною виконавчою службою, подання матеріалів до прикордонних служб щодо заборони в'їзду порушника в Україну або його видворення.

Водночас потребує змін ст. 276 Кодексу України про адміністративні правопорушення [21], яка передбачає розгляд адміністративними комісіями або виконавчими органами сільських, селищних, міських рад справ про адміністративні правопорушення за місцем проживання порушника.

Відповідні справи мають розглядатися в населеному пункті, де скоєно правопорушення. Це дасть змогу вдосконалити механізми розгляду справ саме тими органами, на території яких було скоєно адміністративне правопорушення у сфері благоустрою населених пунктів.

Аналіз такої ситуації дозволяє зробити висновок про недосконалість системи реагування на правопорушення та свідчить про очевидну необхідність посилення адміністративної. При цьому відповідальність повинна відповідати сучасним реаліям і підвищувати повагу до законодавства в суспільстві.

В умовах інфляційних процесів в Україні розміри максимальних рівнів штрафів не перевищує розмір середньої заробітної, а шкода завдана діями правопорушників навколишньому природному середовищу та міському благоустрою є значною, що не відповідає фактичним витратам понесеним містом під час усунення порушень та приведення благоустрою міст до належного вигляду.

Наразі, одна із глобальних проблем в Україні полягає в порушенні особами державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, правил благоустрою територій населених пунктів, шляхом випалювання листя, бур'яну, сухої трави і, разом з цим, побутового сміття. Ця ситуація склалась у зв'язку із тим, що процедура притягнення до адміністративної відповідальності, яка існує в Україні на даний момент, є неефективною та недосконалою.

На сьогодні Кодексом України про адміністративні правопорушення передбачена адміністративна відповідальність за порушення державних

стандартів, норм і правил у сфері благоустрою у вигляді штрафу для громадян максимальний розмір якого складає вісімдесят неоподаткованих мінімумів доходів громадян (1360 гривень), та для суб'єктів підприємницької діяльності - сто неоподаткованих мінімумів доходів громадян (1700 гривень).

З урахуванням зазначеного виникає гостра потреба у збільшення штрафних санкцій за порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою.

Крім того, збільшення штрафів за порушення правил благоустрою населених пунктів не сприяє поліпшенню ситуації та означає, що стійка тенденція значної кількості правопорушень у цій сфері потребує рішучіших дій.

Задля вирішення даної ситуації необхідно запропонувати більш дієвий механізм вирішення проблеми - запровадити більш ефективну процедуру притягнення до адміністративної відповідальності, беручи за приклад процедуру накладення штрафів за порушення правил дорожнього руху, яка полягає в тому, що у разі вчинення адміністративних правопорушень, протокол про адміністративне правопорушення не складається. В такому випадку, виноситься постанова про притягнення до адміністративної відповідальності на місці вчинення правопорушення та накладається штраф.

Постанову про притягнення до адміністративної відповідальності та накладення штрафів може бути оскаржено у вищестоящий орган (вищестоящий посадовій особі) або в районний, районний у місті, міський чи міськрайонний суд протягом десяти днів з дня винесення постанови.

Штраф має бути сплачений порушником не пізніше як через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу. У разі несплати правопорушником штрафу у строк, постанова про накладення штрафу надсилається для примусового виконання до органу державної виконавчої служби за місцем проживання порушника, роботи або за місцезнаходженням його майна.

На мою думку, ще одним із заходів щодо зниження порушень цього виду може бути доповнення ст. 152 КУпАП ч. 2, диспозиція якої передбачатиме

відповідальність за повторне порушення правил благоустрою території населених пунктів, а санкція – покарання за це правопорушення не тільки більшим штрафом, але й особливим видом стягнень – громадськими роботами. Такий вид стягнень, як громадські роботи, дозволить порушникам правил благоустрою території населених пунктів виправляти власні помилки особисто.

Таким чином, застосування вищевказаної процедури притягнення до адміністративної відповідальності для боротьби з порушеннями державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, правил благоустрою територій населених пунктів, буде більш ефективним методом боротьби із проблемою, яка склалась на даний момент в Україні.

Водночас відсутні будь-які підзаконні акти щодо визначення напрямів роботи із запобігання адміністративним правопорушенням у сфері благоустрою населених пунктів, які б враховували специфіку функціонування цієї сфери. Скоординувати діяльність і надати допомогу органам місцевого самоврядування та місцевим державним адміністраціям зміг би розроблений та затверджений центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства комплекс заходів щодо запобігання адміністративним правопорушенням у сфері благоустрою населених пунктів. Ці заходи доцільно передбачати місцевими програмами розвитку.

Для удосконалення механізмів притягнення до адміністративної відповідальності у сфері благоустрою населених пунктів необхідно вдосконалити Кодекс України про адміністративні правопорушення [21] в частині визначення розгляду справ про адміністративні правопорушення у цій сфері за місцем їх скоєння, визначення особливостей притягнення до адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України, а також громадян України з інших населених пунктів України, ознайомлення з відомостями про дату, час і місце розгляду справи, збирання доказів з використанням сучасних технологій.

З метою кореляції ст. 152 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності у сфері благоустрою [21] та ст. 18

Закону України “Про благоустрій населених пунктів” [33] щодо вимог для установ і організацій необхідно доповнити останній закон вимогою щодо забезпечення дотримання місцевих правил благоустрою підприємствами, установами і організаціями.

Також слід центральному органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства розробити та затвердити Методику щодо притягнення до адміністративної відповідальності про порушення законодавства у сфері благоустрою населених пунктів. Методика має включати зразки форм протоколів та постанов по справі про адміністративне правопорушення, а також рекомендації із збирання доказів. Окремо потребує розроблення та затвердження комплекс заходів щодо запобігання адміністративним правопорушенням у сфері благоустрою населених пунктів.

3.2 Використання новітніх технологій у державному регулюванні сфери благоустрою населених пунктів

Особливістю розгортання процесів застосування новітніх технологій у державному регулюванні сфери благоустрою населених пунктів в умовах ринкової економіки є необхідність забезпечення щодо них певної державної чи муніципальної підтримки або перекладання відповідного обов’язку на суб’єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність у цій сфері. Упровадження новітніх технологій залежить від наявних джерел фінансування у таких суб’єктів господарювання. Сучасна наука і практика переконливо доводять, що ефективні інноваційні технологічні зміни є головним чинником довгострокового економічного розвитку будь-якої країни, її загального багатства та добробуту всіх громадян. У зв’язку із цим усі розвинуті країни формують так звані “національні інноваційні системи”, тобто державний інституційно-правовий механізм щодо цілеспрямованого управління інноваційним процесом як стратегічним фактором соціально-економічного розвитку. У розвитку сфери

благоустрою населених пунктів важливе місце також належить застосуванню сучасних новітніх інноваційних технологій.

Більшість досліджень присвячуються впровадженню новітніх технологій, пов'язаних з державним управлінням земельними ресурсами, в тому числі територіями населених пунктів, на яких розміщені об'єкти благоустрою. Проте поза увагою залишилися питання впровадження та використання новітніх технологій у державному регулюванні сфери благоустрою населених пунктів.

Діяльність у сфері благоустрою населених пунктів щодо будівництва і експлуатації об'єктів та елементів благоустрою має негативні аспекти, які пов'язані з тіньовими схемами, марнотратством, неефективністю праці, нераціональними витратами та втратами, тощо.

Це призводить до неефективного використання бюджетних коштів, підвищення вартості надання послуг у цій сфері та погіршення їх якості. Розв'язанню саме цієї проблематики і має сприяти впровадження новітніх технологій з державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів.

Упровадження новітніх технологій у сфері благоустрою населених пунктів може здійснюватися через механізми нормативно-правового регулювання цієї сфери. Особливо це стосується вимог щодо державного регулювання надання послуг у сфері благоустрою населених пунктів, що виборюється на конкурсних засадах. Такі конкурсні вимоги до впровадження новітніх технологій можуть передбачатися у відповідних конкурсних порядках та положеннях.

Також відповідні вимоги з упровадження новітніх технологій можна передбачити в затверджених правилах та порядках, що стосуються експлуатації та утримання об'єктів благоустрою населених пунктів.

Запровадження новітніх технологій з державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів через механізми нормативно-правового регулювання пов'язано з тим, що суб'єкти господарювання, діяльність яких відбувається у цій сфері і які максимізують свій прибуток, часто не готові і не хочуть здійснювати додаткові витрати і нести економічну відповідальність за таке впровадження. Вільна конкуренція сама по собі не максимізує можливості

суспільства щодо технологічних змін.

Споживачі послуг у сфері благоустрою населених пунктів також не готові витрачати зайві кошти і не є прихильниками впровадження новітніх технологій, хоча в подальшому такі нововведення можуть забезпечити ефективний контроль у цій сфері та зменшення втрат і витрат у процесі надання послуг та виконання робіт, ліквідацію тіньових схем тощо.

Головне – це знайти такий баланс у впровадженні новітніх технологій у сфері благоустрою населених пунктів, за якого в подальшому споживачі послуг у цій сфері, будь-то суспільні послуги (послуги з утримання об'єктів зеленого господарства, вулично-дорожньої мережі, вуличного освітлення тощо) чи господарські послуги (послуги з утримання прибудинкової території, вивезення побутових відходів, платного паркування транспортних засобів, користування громадськими вбиральнями, з утриманням місць поховання померлих) в майбутньому отримали певні соціальні, економічні або екологічні вигоди.

З досвіду іноземних країн відомо, що упровадження новітніх технологій з державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів може базуватися на земельних та містобудівних кадастрах. Це пов'язано з тим, що формування території населених пунктів з великою кількістю ділянок і споруд, у тому числі у сфері благоустрою населених пунктів, на порівняно обмеженому просторі завжди супроводжується виникненням найрізноманітніших проблемних ситуацій, на розв'язання яких спрямована містобудівна діяльність[49].

Сьогодні застосування земельних кадастрів в Україні регламентується Законом України “Про Державний земельний кадастр” та Постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051 “Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру”.

За земельним кадастром облік земель за якістю є найбільш інформаційно-цінним у разі застосування сучасних технологій у державному регулюванні сфери благоустрою населених пунктів, оскільки може містити всю необхідну для

цього інформацію про відповідні об'єкти та елементи благоустрою населених пунктів.

Прикладом практичного застосування містобудівного кадастру може бути запроваджена у м. Києві інформаційно-аналітична система забезпечення містобудівної діяльності “Містобудівний кадастр Києва” [51].

Ця система, на наш погляд, може бути вдосконалена за рахунок постановки відповідних функціональних завдань із застосування на її основі новітніх технологій у державному регулюванні сфери благоустрою населених пунктів.

Вважаємо, що напрямками державного регулювання впровадження новітніх технологій у сфері благоустрою населених пунктів можуть бути такі.

1. Врегулювання прав власності (володіння, користування і розпорядження) на об'єкти благоустрою населених пунктів, визначення в натурі таких об'єктів та їх меж, інвентаризацію та паспортизацію цих об'єктів. Це можливо досягти за рахунок використання електронних земельних кадастрів щодо благоустрою населених пунктів з відповідними реєстрами щодо елементів благоустрою.

Наразі важливо застосовувати електронні земельні кадастри щодо благоустрою населених пунктів, визначаючи межі об'єктів зеленого господарства, на яких в останні роки спостерігається несанкціонована вирубка зелених насаджень та забудова, розміщення на об'єктах зеленого господарства стихійних сміттєзвалищ.

Також, застосовуючи електронні земельні кадастри щодо благоустрою населених пунктів, можна на державному рівні вирішувати питання закріплення територій за різними балансоутримувачами та суб'єктами господарювання, що здійснюють їх експлуатацію. Це дасть можливість чітко відмежувати прибудинкові території, наприклад багатоповерхового будинку, який утримується за рахунок мешканців, що в ньому проживають, від інших об'єктів благоустрою, наприклад міської дороги, яка утримується за рахунок міського бюджету. І таких прикладів можна навести досить багато при застосуванні всіх

можливих прав (володіння, користування і розпорядження) та форм власності (державна, комунальна та приватна).

2. Тарифоутворення. У згаданій сфері це стосується регульованих державою тарифів щодо послуг з утримання прибудинкової території, вивезення побутових відходів, платного паркування транспортних засобів, користування громадськими вбиральнями, поховання померлих (в частині послуг, пов'язаних з утриманням місць поховання).

Також це пов'язано із застосуванням новітніх технологій у процесі державного регулювання втрат та витрат при утриманні об'єктів благоустрою населених пунктів.

3. Автоматизація системи розрахунків за надані послуги для регулювання надання пільг та субсидій.

Досвід роботи автоматизованих систем розрахунків за житлово-комунальні послуги, в тому числі у сфері благоустрою населених пунктів (з утримання прибудинкової території, вивезення побутових відходів), існує в багатьох населених пунктах України. Як результат значно зростає відсоток сплати за житлово-комунальні послуги.

Як правило, для цих цілей у населених пунктах утворюється комунальне підприємство за типом інформаційно-обчислювального центру. Основним напрямом діяльності такого комунального підприємства є розробка та впровадження на базі сучасних технологій нових інформаційних систем у міському господарстві, надання інформаційно-обчислювальних послуг для підприємств, установ та організацій житлово-комунальної галузі, в тому числі сфери благоустрою населених пунктів, а також для органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Роботи інформаційно-обчислювальних центрів фінансуються виключно на госпрозрахункових умовах.

Автоматизована система розрахунків забезпечує централізоване збирання платежів населення міста за житлово-комунальні послуги, в тому числі у сфері благоустрою населених пунктів (з утримання прибудинкової території, вивезення побутових відходів), через установи банків, щоденне їх зарахування

на єдиний розподільчий рахунок та щоденний розподіл платежів і забезпечення їх зарахування усім виробникам, виконавцям житлово-комунальних послуг, а також банківським установам за прийом та перерахування платежів.

Ця автоматизована система розрахунків здійснює розподіл призначених субсидій, наданих пільг, підтримку баз даних підприємств житлово-комунального господарства щодо споживачів житлово-комунальних послуг, у тому числі у сфері благоустрою населених пунктів (з утримання прибудинкової території, вивезення побутових відходів), ведення централізованого міського архіву платіжних документів, а також дає можливість формувати та роздруковувати рахунки для сплати за житлово-комунальні послуги (в тому числі окремо для сплати боргів та сплати за поточні нарахування) власникам квартир або їх уповноваженим наймачам.

Наведені вище функції автоматизована система розрахунків виконує завдяки використанню високопродуктивних мережевих програмно-технічних та телекомунікаційних засобів, оптиковолоконного зв'язку, сучасних комп'ютерних технологій.

Упровадження та експлуатація автоматизованої системи розрахунків дає можливість:

- одержувати оперативну, своєчасну, цілком достовірну і точну інформацію про стан нарахування та сплати населенням житлово-комунальних послуг, надані пільги, призначені субсидії;
- прискорити надходження коштів на рахунки виробників, виконавців житлово-комунальних послуг;
- спростити розрахункові операції населення з виробниками, виконавцями житлово-комунальних послуг;
- мати точну і своєчасну інформацію про кошти для відшкодування пільг, субсидій, стан заборгованості населення за житлово-комунальні послуги;
- значно скоротити час і підвищити якість прийняття рішень щодо розв'язання проблем житлово-комунального господарства.

Основним результатом упровадження автоматизованої системи розрахунків є посилення платіжної дисципліни зі сплати житлово-комунальних послуг за рахунок автоматизації формування платіжних документів за житлово-комунальні послуги, їх обліку, впровадження сучасних платіжних інструментів при розрахунках за житлово-комунальні послуги, контролю цін, тарифів на житлово-комунальні послуги, в тому числі у сфері благоустрою населених пунктів (утримання прибудинкової території, вивезення побутових відходів), та проведення моніторингу стану розрахунків за них.

4. Забезпечення державного контролю. Упровадження різних новітніх технологій щодо забезпечення державного контролю у сфері благоустрою населених пунктів може також покращити самоврядний та громадський контроль у цій сфері.

Такі новітні технології можуть використовуватися під час контролю за утриманням та експлуатацією об'єктів благоустрою населених пунктів, у тому числі відеоконтролю за “прихованими” роботами, а також під час адміністрування безпосередньо контролю (формування доказової бази, складання і виготовлення протоколу про правопорушення та штрафних квитанцій тощо).

У державному регулюванні сфери благоустрою населених пунктів можливо застосовувати такі новітні технології.

1. GPS-навігація для вдосконалення системи контролю у сфері благоустрою населених пунктів:

– щодо прив'язки до систем координат територій населених пунктів, об'єктів благоустрою, а також меж закріплених територій для їх утримання;

– логістичних процесів у сфері благоустрою населених пунктів при наданні регульованих послуг: перевезенні побутових відходів, тіл померлих до місць поховання, механізованому утриманні територій населених пунктів (їх поливання, підмітання, очищення від снігу);

- пересування транспорту сфери благоустрою населених пунктів, у тому числі облік витрат паливно-мастильних матеріалів: щодо зовнішнього освітлення, озеленення, іншого допоміжного транспорту;

- пересування працівників, що задіяні у згаданій системі.

2. Онлайн відеоконтроль із збереженням інформації:

- за деякими операціями на об'єктах благоустрою населених пунктів для недопущення несанкціонованої діяльності: місцях поховання (кладовища, крематорії, колумбарії), об'єктах переробки, утилізації та захоронення побутових відходів;

- за “прихованими” роботами на об'єктах благоустрою населених пунктів (очищення зливостоків, поливання територій та об'єктів благоустрою населених пунктів, прибирання снігу);

- за правопорушеннями у сфері благоустрою для формування доказової бази в судових процесах;

- за операціями з видалення зелених насаджень.

3. Аерофотозйомка з програмно-аналітичним забезпеченням для державного контролю:

- за несанкціонованою вирубкою зелених насаджень;

- за несанкціонованим розміщенням сміттєзвалищ;

- за дотриманням меж та санітарно-захисних зон полігонів побутових відходів, а також місць поховань;

- під час інженерного захисту від затоплення територій.

4. Застосування наземних мобільних засобів збирання та обробки інформації для моніторингу якості будівництва, ремонту та утримання вулиць і доріг.

5. Автоматизація регульованих процесів у сфері благоустрою населених пунктів:

- з обліку надання регульованих послуг з урахуванням пільг та субсидій;

- з виявлення та обліку правопорушень у сфері благоустрою населених пунктів;

- з визначення “початку та кінця” дії дозволу на порушення об’єктів благоустрою;

- з управління роботою світлофорів, відеоспостереження за місцями концентрації дорожньо-транспортних пригод для забезпечення безпеки дорожнього руху;

- для вмикання та вимикання зовнішнього освітлення, а також моніторингу їх роботоздатності через GSM-зв’язок;

- для ведення електронних реєстрів із збирання, транспортування, сортування, переробки, утилізації та захоронення побутових відходів за їх видами та утворювачами;

- для ведення електронних реєстрів поховань померлих та місць поховань, обліку виділення могил для поховання;

- з електронної інвентаризації та паспортизації об’єктів благоустрою населених пунктів.

6. Фіксування даних при наданні регульованих послуг у сфері благоустрою населених пунктів:

- використання GSM-зв’язку для замовлення послуг: з паркування автотранспорту на об’єктах благоустрою населених пунктів, з вивезення великогабаритних, будівельних, ремонтних та рідких побутових відходів, а також снігу;

- чипування контейнерів для збирання побутових відходів з метою фіксування моменту їх завантаження;

- використання датчиків ваги на смітєвозах для визначення обсягів надання послуг з вивезення побутових відходів.

Звичайно, науково-технічний прогрес не можна зупинити, і з кожним днем будуть з’являтися нові технологічні можливості у сфері благоустрою населених пунктів для забезпечення належної життєдіяльності населення та ефективного функціонування об’єктів благоустрою населених пунктів. Завданням сьогодення є впровадження наявних технологій з урахуванням відповідних техніко-економічних обґрунтувань.

Таким чином, можна констатувати, що державне регулювання сфери благоустрою населених пунктів при застосуванні новітніх технологій може сприяти усуненню негативних явищ у цій сфері, що пов'язані з тіньовими схемами, марнотратством, неефективністю праці, нераціональними витратами та втратами тощо.

Напрямами державного регулювання упровадження новітніх технологій у сфері благоустрою населених пунктів можуть бути такі: врегулювання прав власності на об'єкти благоустрою населених пунктів, визначення в натурі таких об'єктів та їх меж, інвентаризація та паспортизація цих об'єктів; регулювання тарифоутворення у згаданій сфері; упровадження автоматизованої системи розрахунків за послуги та забезпечення державного контролю в цій сфері.

ВИСНОВКИ

З метою розвитку теоретичних положень та розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи контролю у сфері благоустрою населених пунктів проаналізовано стан забезпечення функціонування контролю у сфері благоустрою населених пунктів та існуючі механізми реалізації відповідальності в цій сфері, що дало можливість зробити такі висновки.

1. Обґрунтовано важливий напрямок державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів, а саме розвиток системи контролю, дієвість якої забезпечують на відповідній правовій основі суб'єкти у цій сфері. Крім того, важливим є удосконалення діючої системи контролю в частині уточнення повноважень, удосконалення нормативно-правового регулювання діяльності інспекцій з благоустрою.

2. Виявлено позитивну тенденцію розвитку та функціонування дозвільної системи в державі, однак потребують удосконалення механізми видачі дозвільних документів.

Визначено основні проблемні аспекти у сфері благоустрою населених пунктів, а благоустрою населених пунктів; встановлення економічно необґрунтованих тарифів на надання послуг з вивезення побутових відходів, послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій; недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази; незабезпеченість державними стандартами щодо якості надання послуг у цій сфері та вимог до об'єктів та елементів благоустрою; недостатнє залучення новітніх технологій до утримання об'єктів благоустрою; недостатність бюджетної підтримки для розвитку цієї сфери та неефективність їх використання; незадовільна дозвільна система, у тому числі щодо надання адміністративних послуг у цій сфері.

4. З'ясовано, що у сфері благоустрою населених пунктів застосовуються такі види відповідальності, як цивільно-правова, дисциплінарна, кримінальна та адміністративна, а також компенсаційна вартість. Водночас Кодекс України про

адміністративні правопорушення потребує змін у частині застосування єдиних визначень у цій сфері та встановлення однакових за розміром штрафних санкцій за схожі правопорушення на різних об'єктах благоустрою, а також щодо розміру штрафних санкцій. Базуючись на досвіді розвинутих європейських країн, слід враховувати розмір середньої заробітної плати та встановлювати високий розмір штрафів, який би попереджав порушення. Також потребують спрощення існуючі методики встановлення компенсаційної (відновної) вартості на об'єктах благоустрою.

5. Доведено необхідність розвитку та удосконалення державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів та притягнення до адміністративної відповідальності за порушення в сфері благоустрою, зокрема: вдосконалити законодавчі акти; визначення переліків “обов’язкових” та “необов’язкових” послуг, які надаються у сфері благоустрою населених; забезпечення дієвості системи контролю, притягнення винних за порушення законодавства у сфері благоустрою населених пунктів до відповідальності та накладання штрафних санкцій; ефективної організації дозвільної системи щодо механізмів та підходів до надання адміністративних послуг і підготовки документів дозвільного характеру; адаптації європейського законодавства стосовно поводження з побутовими відходами та підходів до забезпечення сталого розвитку.

Зазначені висновки та пропозиції є підґрунтям для системного вдосконалення державного регулювання у сфері благоустрою населених пунктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Благоустрій міста / пер.з фр. Щ. Жупанський та ін. Київ : Основи. 1995.107 с.
2. Бодров В. Г., Сафронова О. М. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2010. 520 с.
3. Борденюк В. Контроль у сфері місцевого самоврядування та його співвідношення з контролем у державному управлінні. Зб. наук. пр. УАДУ / За заг. ред. В. І. Лугового, 386 В. М. Князева. КИЇВ: Вид-во УАДУ, 2001. Вип. 2. С.188-197.
4. Борденюк В. І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії : монографія. Київ : Парлам. вид-во, 2007. 576 с.
5. Борденюк В. Співвідношення органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Зб. наук. пр. УАДУ / За заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. Київ: Вид-во УАДУ, 2002. Вип. 2. С. 347-363.
6. Буханевич О. М. Адміністративно-правове забезпечення житлово-комунального господарства в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Київ : 2009. 23 с.
7. Ганзієнко Д. Судова практика: Комунальна історія. URL: <http://jurist.ua/?article/399> (дата звернення: 27.11.2020).
8. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV Дата оновлення : 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/436-15#Text> (дата звернення: 27.11.2020).
9. Державне управління: теорія і практика / за заг. ред. В. Б. Авер'янова та ін. КИЇВ : Юрінком Інтер, 1998. 238 с
10. Державні будівельні норми України “Споруди транспорту. Вулиці та дороги населених пунктів” : веб-сайт URL: <http://blagoustriy.info/> (дата звернення: 27.11.2020).
11. ДСТУ 3587-97 “Безпека дорожнього руху. Автомобільні дороги, вулиці

та залізничні переїзди. Вимоги до експлуатаційного стану” : веб-сайт URL: <http://blagoustriy.info/>(дата звернення: 27.11.2020).

12. Єврокаталог. Робота, кар’єра и життя в Європі : веб-сайт URL: <http://www.evrokatalog.eu>. (дата звернення: 27.11.2020).

13. Єдиний державний реєстр судових рішень : веб-сайт URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>. (дата звернення: 27.11.2020).

14. Ігнатенко О. П. Нормативно-правове регулювання сфери благоустрою населених пунктів. *Вісник НАДУ*. 2014. № 2. С. 36-41.

15. Інтернет-сторінка Міністерства фінансів України : веб-сайт URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average/>(дата звернення: 27.11.2020).

16. Інтернет-сторінка VoxUkraine : веб-сайт URL: <http://voxukraine.org/2016/06/16/velyki-obitsyanky-chomu-derzghoprogramy/>(дата звернення: 27.11.2020).

17. Інтернет-сторінка компанії “GFK Ukraine” : веб-сайт URL: <https://www.facebook.com/gfku/posts/628518073836445> (дата звернення: 27.11.2020).

18. Історія держави і права України : Навч. посіб. : / В. М. Іванов та ін. Київ : МАУП, 2002. Ч.1. 264 с.

19. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06 липня 2005 року № 2747-IV. Дата оновлення : 15.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2747-15#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

20. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII. Дата оновлення : 15.08.2020. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/card/322-08> (дата звернення: 27.11.2020).

21. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Кодекс України від 07 грудня 1984 року № 8073-X. Дата оновлення : 21.11.2020. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 27.11.2020).

22. Конституція України. Від 28.06.1996. Дата оновлення : 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

23. Корнійчук С. В. Державна політика у сферах державного і

регіонального управління розвитком житлово-комунального господарства: Автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / С. В. Корнійчу. Донецьк : 2005. 21 с.

24. Кравчук О.О. Адміністративно-правове регулювання комунального управління : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Київ : 2008. 20 с.

25. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05 квітня 2001 року № 2341-III. Дата оновлення : 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2001-05,2341-14> (дата звернення: 27.11.2020).

26. Куш О. Є. Адміністративно-правове регулювання у сфері житлово-комунального господарства України в сучасних умовах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Харків : 2010. 19 с.

27. Логвиненко В. І. Механізми державного управління реформуванням та розвитком підприємств житлово-комунального господарства в регіоні : автореф. дис. д-ра наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 Донецьк : 2009. 40 с.

28. Міщенко В. С. Інституціональний розвиток сфери поводження з відходами в Україні: на шляху європейської інтеграції. Київ : ДУ “Ін. економіки природокористування та сталого розвитку НАН України”. 2013. 192 с

29. Олійник Н. І. Державне регулювання ринку житла в Україні: дис. ... д-ра наук з держ. упр. : спец. 25.00.02. Київ : 2011. 391 с.

30. Офіційний сайт Мінрегіону України: веб-сайт URL: <http://www.minregion.gov.ua>. (дата звернення: 27.11.2020).

31. Покатаєв П. С. Самоврядний контроль у системі благоустрою населених пунктів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. № 21. С. 85.

32. Про автомобільні дороги : Закон України від 08 вересня 2005 року № 2862-IV. Дата оновлення : 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2862-15#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

33. Про адміністративні послуги : Закон України 06 вересня 2012 року №5203-VI. Дата оновлення : 14.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5203-17#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

34. Про благоустрій населених пунктів : Закон України від 06 вересня 2005

року № 2807-IV. Дата оновлення : 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2807-15#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

35. Про відходи : Закон України від 05 березня 1998 року № 187/98-ВР. Дата оновлення : 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/187/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

36. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності : Закон України від 06 вересня 2005 року № 2806-IV. Дата оновлення : 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2806-15#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

37. Про дорожній рух : Закон України від 30 червня 1993 року № 3353-ХІІ. Дата оновлення : 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3353-12#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

38. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері благоустрою населених пунктів, галузі поховання і сфері вивезення побутових відходів та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) : Постанова Каб. Міністрів України від 07 жовтня 2009 року № 1048. Дата оновлення : 13.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/97-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

39. Про затвердження Національного плану дій щодо підвищення рівня благоустрою населених пунктів та прилеглих до них територій на 2010-2015 роки : розпорядження Каб. Міністрів України від 04 листопада 2009 року № 1320-р. Дата оновлення : 19.01.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1320-2009-%D1%80#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

40. Про затвердження Положення про громадський контроль у сфері благоустрою населених пунктів : наказ Мінбуду України від 16 січня 2007 року № 7. Дата оновлення : 16.01.2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0220-07#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

41. Про затвердження Типового порядку видачі дозволів на порушення об'єктів благоустрою або відмови в їх видачі, переоформлення, видачі дублікатів, анулювання дозволів : Постанова Каб. Міністрів України від 30

жовтня 2013 року № 870. Дата оновлення : 30.10.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/870-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

42. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. Дата оновлення : 23.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

43. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09 квітня 1999 року № 586-XIV. Дата оновлення : 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/586-14#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

44. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05 квітня 2007 року № 877-V XIV. Дата оновлення : 12.11.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/798-19#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

45. Про охорону атмосферного повітря : Закон України від 16 жовтня 1992 року № 2707-XII. Дата оновлення : 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2707-12#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

46. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 08 липня 2000 року №1805-III. Дата оновлення : 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1805-14#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

47. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 04 лютого 1994 року № 3929-XII. Дата оновлення : 18.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

48. Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності : Закон України від 19 травня 2011 року № 3392-VI. Дата оновлення : 24.05.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4840-17#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

49. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 року № 3038-VI. Дата оновлення : 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3038-17#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

50. Про рекламу : Закон України від 03 липня 1996 року № 270/96-ВР. Дата оновлення : 13.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/270/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

51. Про столицю України місто-герой Київ : Закон України від 15 січня 1999 року № 401-XIV. Дата оновлення : 01.01.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-14#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

52. Пряхін Є. В. Адміністративно-правове регулювання і забезпечення дотримання правил благоустрою населених пунктів в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 Львів : 2007. 19 с.

53. Пряхін Є. В. Благоустрій населених пунктів в Україні: правове регулювання : монографія Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : 2011. 199 с.

54. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави 6-те вид. Харків : Консум, 2002. 160 с.

55. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи / за заг. ред. В.В. Цветкова та ін. Київ : Оріяни, 1998. 156 с.

56. Соколовська О.М. Адміністративна відповідальність за правопорушення в галузі житлово-комунального господарства : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Київ : 2011. 18 с.

57. Тлумачний словник : веб-сайт URL: <http://uktdic.appspot.com/>. (дата звернення: 27.11.2020).

58. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення : 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/435-15#Text> (дата звернення: 27.11.2020).

59. Чеховська І. В. Адміністративно-правовий режим детінізації відносин у сфері виробництва та реалізації житлово-комунальних послуг : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Київ : 2006. 21 с

60. Щербина Є. М. Адміністративна відповідальність за порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Херсон : 2012. 20 с

61. Щербина Є. М. Правові основи адміністративної відповідальності за

порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів : монографія; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпропетровськ : ДДУВН, 2012. 191 с.

62. Ignatenko O. P. Historical impact of urban development on the formation of public policy in the field of improvements of settlements / O. P. Ignatenko “Administrarea Publică” (Public Administration) : Journal of the Academy of Public Administration. Chisinau : Academy of Public Administration under the President of the Republic of Moldova, 2014. № 4 (84). P. 76 82.

63. The European Parliament and of the Council (2000), Directive 2000/76/EC “On the incineration of waste”, available at: <http://europa.eu> (Accessed 5 November 2020).

64. The European Parliament and of the Council (2002), Directive 2002/96/EC “On waste electrical and electronic equipment”, available at: <http://europa.eu> (Accessed 5 November 2020).

65. The European Parliament and of the Council (2008), Directive 2008/98/EC “On waste and repealing certain Directives”, available at: <http://europa.eu> (Accessed 5 November 2020).

66. The European Parliament and of the Council (1994), Directive 94/62/EC “On packaging and packaging waste”, available at: <http://europa.eu> (Accessed 5 November 2020).

67. The official site of Eurostat European Commission (2014), “Statistic data”, available at: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (Accessed 5 November 2020).

68. The official site of European Union (2014), “Information”, available at: <http://europa.eu> (Accessed 5 November 2020).